

ABService 2003

Almindelige Betingelser for levering af Serviceydelser

ABSservice 2003

Almindelige Betingelser for levering af Serviceydelse

Oplag: 1500

Tryk: Formula A/S, april 2003-03-21

ISBN trykt udgave: 87-7862-140-2

ISBN elektronisk udgave: 87-7862-168-2

Publikationen kan bestilles hos:

Schultz Information

Vognmørgade 7

1120 København K

Tlf: 43 63 23 00

E-mail: schultz@schultz.dk

eller hentes på hjemmesiderne www.oem.dk eller www.im.dk

Henvendelse vedrørende publikationen kan i øvrigt ske til:

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Slotsholmsgade 10-12

1216 København K

e-mail: oem@oem.dk

eller

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Slotsholmsgade 10-12

1216 København K

e-mail: im@im.dk

ABService 2003

Almindelige betingelser for levering af serviceydelser

April 2003

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning	5
1.1. Baggrund og nedsættelse	5
1.2. ABS-udvalgets kommissorium af 26. juni 1998	5
1.3. ABS-udvalgets sammensætning og arbejde	8
1.4. Udvalgets indstilling	10
1.5. Arbejdsgrupper under ABS-udvalget	11
1.6. Forholdene omkring ABSservice	11
Kapitel 2. Almindelige Betingelser for levering af Serviceydelser	17
A. Indledende bestemmelser	17
Anvendelsesområde	17
Aftalegrundlaget - kontraktsparterne, definitioner m.v.	17
Overdragelse af rettigheder m.v.	17
Samarbejdsorganisation	18
Sikkerhedsstilling	18
Forsikring	18
B. Leveringen - ydelsen, ændringer i kontraktperioden, kontrol, tidsfrister m.v.....	19
Ydelsen og ændringer i kontraktperioden	19
Kontrol	20
C. Forvaltningsmæssige bestemmelser	20
Videregivelse af oplysninger	20
Videregivelse af klager	21
D. Betaling, prisregulering og bonus	21
Betaling	21
Generel prisreguleringsbestemmelse	21
Bonus	22
E. Misligholdelse - beføjelser	22
Misligholdelse	22
Force majeure	22
Reklamation og varsel	23
Standsningsret	23
Afhjælpning m.v.	24
Forholdsmæssigt afslag	24

Bod	24
Forældelse	24
Erstatning	25
Ophævelse	25
Virkning af ophævelse	25
F. Forpligtelser ved arbejdsgiverskift m.v.	26
G. Tvister	26
Syn og skøn	26
Sagkyndig beslutning om stillet sikkerhed m.v.	27
Voldgift	28
H. Tillægsbestemmelser til ABSERVICE.....	28
Privat bistand ved varetagelse af sagsoplysning eller anden forberedelse af sager	28
Saglighed m.v. i opgavevaretagelsen.....	29
Inhabilitet	29
Tavshedspligt	29
Godtgørelse for ekstraordinære prisstigninger	29

Kapitel 3. Almindelige Betingelser for levering af Serviceydelser med bemærkninger til de enkelte bestemmelser	31
A. Indledende bestemmelser	31
Anvendelsesområde	31
Aftalegrundlaget - kontraktsparterne, definitioner m.v.	32
Overdragelse af rettigheder m.v.	33
Samarbejdsorganisation	34
Sikkerhedsstillelse	34
Forsikring	35
B. Leveringen - ydelsen, ændringer i kontraktperioden, kontrol, tidsfrister m.v.....	36
Ydelsen og ændringer i kontraktperioden	36
Kontrol.....	43
C. Forvaltningsmæssige bestemmelser	44
Videregivelse af oplysninger	44
Videresendelse af klager	47
D. Betaling, prisregulering og bonus	49
Betaling.....	49

Generel prisreguleringsbestemmelse	50
Bonus	50
E. Misligholdelse - beføjelser	50
Misligholdelse	50
Force majeure	52
Reklamation og varsel	54
Standsningsret	55
Afhjælpning m.v.	56
Forholdsmæssigt afslag	56
Bod	57
Forældelse	58
Erstatning	59
Ophævelse	60
Virkning af ophævelse	62
F. Forpligtelser ved arbejdsgiverskift m.v.	63
G. Tvister	64
Syn og skøn	64
Sagkyndig beslutning om stillet sikkerhed m.v.	65
Voldgift	65
H. Tillægsbestemmelser til ABSERVICE	67
Privat bistand ved varetagelse af sagsoplysning eller anden forberedelse af sager.....	68
Saglighed m.v. i opgavevaretagelsen	70
Inhabilitet	71
Tavshedspligt	72
Godtgørelse for ekstraordinære prisstigninger	72
Kapitel 4. Anbefalinger fra arbejdsgrupper under ABS-udvalget	75
Arbejdsgruppen vedrørende forvaltningsmæssige forhold	76
Arbejdsgruppen vedrørende miljø, arbejdsmiljø og sundhed	77
Arbejdsgruppen vedr. medarbejderforhold	77

Kapitel 1. Indledning

1.1. Baggrund og nedsættelse

I forbindelse med folketingsbehandlingen af konkurrenceloven (lov nr. 384 af 10. juni 1997) tilkendegav den daværende erhvervsminister bl.a., at ministeren ville undersøge mulighederne for at udarbejde et ensartet grundlag for udbud og tilbud på serviceområdet, som det fx kendes på bygge- og anlægsområdet. Uafhængigt af den specifikke ydelse indeholder aftalerne mellem en ordregiver og en leverandør af serviceydelser typisk en række fælles ingredienser, der med fordel kan samles i en fællesaftale («agreed document»). Økonomi- og Erhvervsministeriets drøftelser med offentlige og private parter har efterfølgende understreget behovet for en sådan fællesaftale.

Den daværende erhvervsminister besluttede på denne baggrund at nedsætte et udvalg til udarbejdelse af et neutralt, standardiseret aftalegrundlag til brug for ordregivere og leverandører af serviceydelser.

Det standardiserede aftalegrundlag - kaldet Almindelige Betingelser for levering af Serviceydelser (ABService) - skal medvirke til at hindre problemer og misforståelser omkring aftalen. ABService vil endvidere bidrage til at fremme effektiviteten hos både ordregiveren og leverandører af serviceydelser. Effektiviteten fremmes dels ved den direkte ressourcebesparelse, der kan opnås ved at anvende ABService, dels ved den øgede konkurrence, som ventes at følge indirekte af muligheden for at benytte et kendt, klart og afbalanceret aftalegrundlag. ABService vil være til frivillig brug og er derfor alene et tilbud til kontraktsparterne.

1.2. ABS-udvalgets kommissorium af 26. juni 1998

»I gennem de senere år er der set en udvikling i retning af, at flere offentlige myndigheder konkurrenceudsætter deres opgaver gennem udbud (liciterer). Der er mange eksempler på, at licitering i den offentlige sektor har medført en bedre udnyttelse af samfundets ressourcer, uanset om opgaven efterfølgende er løst internt eller eksternt.

Samtidig viser undersøgelser fra bl.a. PLS Consult, at der kan være problemer forbundet med udformning, fortolkning og opfølgning af kontrakter i forbindelse med licitering i den offentlige sektor. Der ligger derfor en udfordring i at mindske disse problemer.

Et klart aftalegrundlag mellem den offentlige myndighed og leverandøren kan have stor betydning for, om samarbejdet mellem parterne bliver en succes.

Det er på denne baggrund udvalgets opgave at udforme et udkast til Almindelige Betingelser for levering af Serviceydelser (ABService). ABService skal - som fx AB på bygge- og anlægsområdet - have karakter af et aftaledokument, der fremtræder som tiltrådt af parterne på området, og som er til frivillig brug. Området for ABService er først og fremmest levering af komplekse tjenesteydelser, hvor henvisning til standardbetingelser kan frigøre ressourcer til det specifikke kontraktarbejde. Aftaledokumentet vil endvidere kunne medvirke til at forebygge og afhjælpe de vanskeligheder, som offentlige bestillere og private leverandører møder i forbindelse med licitering.

Levering af serviceydelser/driftsopgaver adskiller sig fra almindelige varekøb bl.a. ved, at ydelserne er mere komplekse, idet de fx omfatter service over for brugere, løbende levering og dermed løbende samarbejde mellem bestiller, leverandør og bruger over et længere tidsrum.

Det bør i forbindelse med arbejdet tilstræbes, at de Almindelige Betingelser dækker bredt. De udarbejdede Almindelige Betingelser skal have karakter af en skabelon, der kan fraviges, hvor konkrete forhold tilsiger det. Skabelonen må således ikke få karakter af en smal brancheaftale.

Aftaledokumentet skal indeholde bestemmelser vedrørende bestillerens og leverandørens overordnede pligter og rettigheder i og efter kontraktperioden. Det er fx bestemmelser vedrørende fordelingen af opgaver mellem den offentlige bestiller og den private leverandør under ydelsens levering, parternes stilling ved arbejdsændringer og uforudsete forhold, parternes samvirke, risikofordelingen, følgerne af forsinkelse og mangler, sikkerhedsstillelse, betalingsregler, regler om tvistløsning og forsikringsregler.

Dokumentet skal derimod ikke regulere serviceleverancens specifikke indhold såsom pris eller løbetid, der sammen med andre lignende forhold må fastlægges i den individuelle aftale.

Da medarbejdernes retsstilling ved overdragelse af en opgaveløsning fra det offentlige til en privat leverandør udgør et særligt felt, som kan give anledning til vanskeligheder og fortolkningsspørgsmål i forhold til overenskomster og virksomhedsoverdragelsesloven, bør de Almindelige Betingelser også indeholde bestemmelser, der kan anvendes, når medarbejdere skifter arbejdsgiver i forbindelse med licitering.

Udvalget skal endvidere undersøge, om der er yderligere lovgivningsmæssige forpligtelser, som skal varetages ved licitering af offentlige serviceopgaver. Der tænkes her på fx arbejdsmiljømæssige, miljømæssige og forvaltningsmæssige forpligtelser m.m. For at undersøge bl.a. disse problemstillinger kan udvalget nedsætte arbejdsgrupper inden for de lovgivningsområder, som skønnes relevante i forbindelse med udvalgsarbejdet.

Arbejdsgrupperne skal dels skabe overblik over lovgivningen inden for de enkelte områder, dels levere konkrete bidrag til udvalgets arbejde. De myndigheder og organisationer, som er repræsenteret i udvalget, kan deltage i arbejdsgrupperne ved sagkyndige medlemmer. Endvidere kan arbejdsgrupperne have medlemmer fra myndigheder og organisationer, som ikke er repræsenteret i udvalget.

Det er på forhånd fastlagt, at lovgivningsmæssige forpligtelser på arbejdsmiljøområdet skal undersøges af en arbejdsgruppe, som bl.a. Arbejdsministeriet skal deltage i. Arbejdsgruppen skal levere konkrete forslag til, hvordan bestilleren i sit udbudsmateriale og dermed i sine leveringsbetingelser (ABSservice) kan sikre sig, at lovgivningsmæssige forpligtelser på arbejdsmiljøområdet overholdes.

Udvalget kan inddrage sagkyndig bistand og gennemføre undersøgelser mv. Godkendelse af omkostninger hertil skal på forhånd indhentes i Erhvervsministeriet.

Inden udvalget afslutter sit arbejde, skal et udkast til ABSservice med bemærkninger sendes i en bred høring blandt alle relevante interessenter.

Erhvervsministeriet forestår formandskabet for udvalget. Erhvervsministeriet og Indenrigsministeriet er sekretariat for udvalget.

Udvalget sammensættes af repræsentanter udpeget efter indstilling fra følgende myndigheder og organisationer:

Erhvervsministeriet

Indenrigsministeriet

Finansministeriet

Københavns Kommune

Frederiksberg Kommune

Kommunernes Landsforening

Amtsrådsforeningen i Danmark

Statens og Kommunernes Indkøbsservice A/S

Arbejdsgiverforeningen for Handel, Transport og Service (AHTS)

Dansk Industri (DI)

Håndværksrådet

Handelskammeret

Dansk Handel & Service

Danske Vognmænd [nu Dansk Transport & Logistik]

Foreningen af Rådgivende Ingeniører (FRI)

Det Kommunale Kartel (DKK)

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF)

Udvalget skal afslutte sit arbejde med udgangen af 2000.«

1.3. ABS-udvalgets sammensætning og arbejde

ABS-udvalgets medlemskreds er - for at øge udvalgets erfaringsbase - blevet udvidet i forhold til den i kommissoriet beskrevne.

Medlemmer ved afgivelse af ABService:

Tidligere afdelingschef i Økonomi- og Erhvervsministeriet, nu vicedirektør i Patent- og Varemærkestyrelsen, Henrik Dahl Sørensen (formand)

Kontorchef Niels Fenger, Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Fuldmægtig Wayne Jensen, Økonomistyrelsen/Finansministeriet

Konsulent Inge Buhl, Kommunernes Landsforening
Fuldmægtig Vivian G. Petersen, Frederiksberg Kommune
Fuldmægtig Vibeke Skaarup, Københavns Kommune
Kontorchef Niels Mortensen, Amtsrådsforeningen i Danmark
Chefkonsulent Bent Sterregaard, Statens og Kommunernes Indkøbs service A/S
Afdelingschef Ulrik Damm, Arbejdsgiverforeningen for Handel, Transport og Service (AHTS)
Konsulent Jens Berthelsen, Dansk Industri
Kontorchef Peter Andersen, Håndværksrådet
Juridisk konsulent Helene Regnell, Det Danske Handelskammer
Erhvervspolitisk konsulent Henrik Hyltoft, Dansk Handel & Service
Kontorchef Henriette Skaastrup, Dansk Transport & Logistik
Advokat Ulla Sassarsson, Foreningen af Rådgivende Ingeniører
Konsulent Per Brøgger Jensen, Det Kommunale Kartel
Økonom Lisbeth Baastrup, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, FTF
Cand. jur. Tove Palnum, Danske Entreprenører
Konsulent Jørgen Rønnow Bruun, Landsorganisationen i Danmark
Konsulent Tatjana Hennesser, Akademikernes Centralorganisation

Sekretariat:

Kontorchef Janus Krarup (sekretariatschef), Økonomi- og Erhvervsministeriet
Fuldmægtig Inger Mogensen, Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Sagkyndig:

Professor, lic. jur. Palle Bo Madsen, Aarhus Universitet

Udvalget har i perioden 3. december 1998 til 17. april 2002 afholdt 25 møder.

Et udkast til ABSERVICE blev den 9. januar 2001 sendt i høring hos en række organisationer og offentlige myndigheder med høringsfrist den 9. marts 2001.

Generelt var langt størsteparten af de høringsparter, som svarede, positivt stemt over for udkastet til ABSERVICE. De bemærkninger, der fremførtes, knyttede sig gennemgående til spørgsmålet om afgrænsning af ABSERVICE i forhold til andre

standardaftaler samt i forhold til ydelser. Ellers fordelte kommentarerne sig jævnt over ABServices bestemmelser, og er blevet indarbejdet i ABSERVICE i den udstrækning, en bedre regulering er blevet foreslået.

1.4. Udvalgets indstilling

Udvalgets medlemmer bakker op om ABSERVICE 2003, med undtagelse af nedenstående organisationer som har udtalt følgende:

»Medarbejderorganisationerne LO, FTF, AC og DKK kan ikke tiltræde ABSERVICE, idet denne efter organisationernes opfattelse ikke sikrer den nødvendige beskyttelse af de berørte medarbejdere i forbindelse med udbud og udlicitering. Samtidig er det organisationernes opfattelse at ABSERVICE ikke med sit nuværende indhold opfylder kommissoriet for udvalgsarbejdet, idet det heri bl.a. er forudsat, at ABSERVICE skal indeholde bestemmelser der kan anvendes når medarbejdere skifter arbejdsgiver.«

»Dansk Byggeri og Dansk Transport og Logistik har forgæves argumenteret for at strejker, der ikke skyldes arbejdsgiverens forhold, skulle betragtes som »force majeure« i ABSERVICE.

Når strejker efter bestemmelserne i ABSERVICE betragtes som misligholdelse, er det vores erfaring fra lignende udbudsvilkår, at medlemmerne af vores organisationer betragter det for et så væsentligt risikoelement, at de ikke afgiver tilbud eller forhøjer deres tilbudspris væsentligt. Denne bestemmelse reducerer således muligheden for et frugtbart samarbejde mellem offentlige udbydere og private tilbudsgivere i et så betydeligt omfang, at vi som organisationer ikke kan anbefale brugen af ABSERVICE, som grundlag for tilbudsgivelse.

Vi skal derfor anføre, at dette dokument ikke kan betragtes som et »agreed document« i juridisk forstand, da et sådant dokument er udtryk for en afbalancering af interesserne hos parterne bag ABSERVICE, hvilket ikke er tilfældet med den foreliggende version af ABSERVICE.«

1.5. Arbejdsgrupper under ABS-udvalget

ABS-udvalget har nedsat tre arbejdsgrupper til behandling af særlige emner: Arbejdsgruppen vedrørende medarbejderforhold, Arbejdsgruppen vedrørende arbejdsmiljø, miljø og sundhed og Arbejdsgruppen vedrørende forvaltningsmæssige forhold. Beskæftigelsesministeriet har bestridt formandskabet i de to førstnævnte arbejdsgrupper, og Indenrigs- og Sundhedsministeriet har haft formandskabet for den sidstnævnte arbejdsgruppe.

Arbejdsgruppernes kommissorier og medlemsfortegnelser er sammen med arbejdsgruppernes afrapportering til ABS-udvalget bilagt denne betænkning.

Arbejdsgruppernes afrapportering har været drøftet i ABS-udvalget. Udvalget har på denne baggrund besluttet, i hvilket omfang forslag fra afrapporteringen skal indarbejdes i ABSservice, i tillægsbestemmelser til ABSservice (§§ a-e) eller i bemærkningerne til ABSservice. Udvalget har ikke dermed tiltrådt afrapporteringen.

I kapitel 4 er det nærmere gennemgået, hvordan anbefalingerne fra arbejdsgruppernes afrapportering er blevet indarbejdet i ABSservice.

1.6. Forholdene omkring ABSservice

Som det fremgår af udvalgets kommissorium er udvalget blevet anmodet om at indføje bestemmelser, som imødekommer hensyn til fx arbejdsmiljø og medarbejdere. Dette kommer til udtryk i selve ABSservice udformning. Derfor er flere af ABSservice bestemmelser ikke indføjet som et udtryk for deres kontraktlige nødvendighed men i lige så høj grad som udtryk for, at ABSservice skal kunne fungere som grundlag for offentlige myndigheders udlicitering.

Behandlingen af medarbejderforhold i ABSservice udgør et særligt område. Dette skyldes dels, at medarbejderne ikke er part i kontrakten dels, at behovet for aftaleregulering i forhold til de berørte medarbejdere, for så vidt angår kontinuitet i løn- og ansættelsesvilkår samt medarbejderbeskyttelse kan være af forskellig styrke i de enkelte situationer.

Behandlingen af medarbejderforhold i ABSservice er med de eksisterende bestemmelser ikke udtryk for en udtømmende regulering. Ordregiver bør ved det konkrete udbud – efter forudgående drøftelse med de berørte lønmodtagere – f.eks. behandle spørgsmålet om, hvorvidt virksomhedsoverdragelsesloven skal finde anvendelse samt, om der ved det konkrete udbud herudover skal stilles yderligere krav vedrørende medarbejdernes vilkår for beskæftigelse hos leverandøren. Generelt kan det anbefales, at man i videst muligt omfang får afklaret medarbejdernes retsstilling. Endvidere kan det f.eks. være relevant at drøfte specifikke krav til arbejdsmiljøet.

Det vil være naturligt, at en leverandør optager forhandling med de berørte lønmodtagere om, hvorledes deres ansættelsesvilkår efter den gamle overenskomst kan tilpasses de vilkår, som gælder efter leverandørens overenskomst efter det tidspunkt, hvor leverandøren ikke længere skal respektere de oprindelige ansættelsesvilkår.

Ved siden af ABSservice gælder naturligvis de almindelige arbejdsretlige regler, herunder vedrørende overenskomstdækning.

Høringssvarene gav bl.a. udvalget anledning til at drøfte spørgsmålet om en revision af ABSservice. Det er udvalgets opfattelse, at spørgsmålet om en evaluering af ABSservice bør tages op, når ABSservice har været i brug en periode, som af hensyn til udviklingen kan fastsættes til 3 år. I mellemtiden bør udviklingen følges nøje, og der bør på centralt hold løbende indsamles erfaringer til brug for evalueringen. En sådan evaluering kunne dels belyse, om de bestemmelser, som udvalget opfattede som hensigtsmæssige, i praksis også har kunne fungere og dække alle de væsentlige områder. Ligeledes vil udviklingen på området kunne begrunde revision af bestemmelserne eller give anledning til tilføjelser til ABSservice.

Anvendelsesområde

Anvendelsesområdet for ABSservice er aftaler om levering af serviceydelser/driftsopgaver i modsætning til almindelige varekøb og kan fx omfatte service over for brugere, løbende levering og dermed løbende samarbejde mellem bestiller, leverandør og bruger over et længere tidsrum. Den typiske serviceydelse vil omfatte sammensatte elementer af service, rådgivning, vedligeholdelse m.v.

Derimod er ABSERVICE ikke nødvendigvis velegnet til direkte anvendelse ved mere komplicerede offentlig/private samarbejdsformer. Det har ikke ligget inden for udvalgets kommissorium at dække sådanne situationer – uanset at man fremover må forvente et øget offentligt/privat samarbejde til løsning af opgaver, som hidtil alene har været varetaget af det offentlige.

Andre almindelige betingelser er udarbejdet til at dække et mere specifikt område. Således finder AB 92 anvendelse på aftaler om arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed, medens ABR 89 finder anvendelse på samme områdes tekniske rådgivning og bistand. NSAB 2000 (Nordisk Speditørforbunds Almindelige Bestemmelser) finder anvendelse på speditøraftaler. Det vil være naturligt at anvende disse andre almindelige betingelser i tilfælde, hvor der er overlap med ABSERVICE. Også brancherelaterede udbuds- og kontraktvilkår, som er standardiserede og indarbejdede, og som forholder sig til de kontraktforhold, som er reguleret ved ABSERVICE, vil kunne anvendes helt eller delvist i stedet for ABSERVICE.

Alle bestemmelser i ABSERVICE er karakteriseret ved, at de omhandler generelle forhold, der bør tages højde for ved ethvert udbud på det offentlige serviceområde. De mere specifikke krav til den enkelte ydelse m.v., skal parterne fortsat selv formulere konkret.

ABSERVICE vil kunne anvendes, såvel hvor aftalen mellem en ordregiver og en leverandør indgås på baggrund af en forudgående udbudsrunde, som hvor aftalen under overholdelse af gældende regler indgås uden et forudgående udbud.

Udbud

Har serviceydelsen været i udbud, vil vedtagelsesprocessen normalt være som følger:

Ordregiveren opfordrer leverandører til at fremkomme med tilbud. Der bydes på grundlag af de oplysninger, som indeholdes i udbudsmaterialet. Udbudsmaterialet skal være entydigt og således udformet, at der i al væsentlighed er klarhed over ydelsernes omfang og indhold. ABSERVICE vil i givet fald være en del af udbudsmaterialet. Et af de indkomne tilbud udvælges, og der indgås mellem de to parter en kontrakt, hvoraf ABSERVICE vil være en del.

ABService gør ikke udtømmende op med de forhold, som en ordregiver skal forholde sig til i forbindelse med udbud af en arbejdsopgave. Således behandler ABService forholdet mellem ordregiver og leverandør, men ikke forholdet mellem ordregiver og dennes medarbejdere, som fx skal inddrages forinden der træffes beslutning om udlicitering.

ABService vedrører således kun en del af den samlede udbudssituation, hvor ordregiveren skal tage stilling til en lang række spørgsmål. Enkelte af disse spørgsmål er omtalt i det følgende.

Anden regulering

ABService regulering er ikke udtryk for, at der ikke findes relevant offentligretlig regulering, som ordregiver og leverandør skal overholde i forbindelse med udbud og levering. Brugen af ABService er underordnet reglerne i udbudsdirektiverne. Således giver ABService ikke mulighed for at foretage videre ændringer af den indgåede kontrakt, end dette er muligt efter udbudsretten. Bestemmelser om tavshedspligt og behandling af personoplysninger gælder ligeledes ved siden af ABService. Enkelte steder er sådanne regler omtalt i ABServices bemærkninger, men det har ikke været en del af ABS-udvalgets arbejde at foretage en kortlægning af sådanne regler.

Inden for visse sektorer kan speciallovgivning betyde, at enkelte eller flere bestemmelser i ABService konsekvent må fraviges, eller at anvendelse af ABService eventuelt helt må undlades. Det vil være op til ordregiverne at tage stilling til dette spørgsmål.

Sociale klausuler

Hvis ordregiver ønsker at anvende sociale klausuler skal dette fremgå af udbudsmaterialet.

Sociale klausuler kan fx være bestemmelser om ansættelse af personer på særlige vilkår eller om, at leverandøren skal have en personale- eller arbejdsfastholdelsespolitik m.v.. Det følger af EU-retten, at sociale klausuler skal gøres gældende som kontraktbetingelser i forbindelse med udbudet, og det er derfor ordregiver alene,

som i forbindelse med udarbejdelse af udbudsmaterialet skal træffe afgørelse om, hvorvidt der skal stilles krav om sociale klausuler i forbindelse med udbudet. De sociale klausuler bør dog afvejes i forhold til bl.a. hensynet til konkurrence.

For yderligere information og vejledning om emnet, herunder om de lovmæssige rammer og om eksempler på klausuler, som kan indsættes, henvises til den af regeringen og Kommunernes Landsforening i fællesskab oprettede hjemmeside www.socialaftaler.dk, samt til publikationen Sociale klausuler i praksis - vejledning for sagsbehandlere, der skal bruge sociale klausuler ved offentlige udbud.

Arbejds miljø

Ordregiveren skal endvidere i forbindelse med udarbejdelse af udbudsmaterialet specificere, hvilke krav, ordregiveren vil stille til arbejds miljø m.v. Efter arbejds miljølovens § 33 a, stk. 1, skal ordregiver således ved udarbejdelsen af sit udbudsmateriale påse, at der er taget hensyn til sikkerheden og sundheden ved opgavens udførelse. Der vil derfor i forbindelse med udarbejdelsen af udbudsmaterialet gennem ordregivers opfyldelse af denne pligt kunne blive stillet særlige krav til arbejds miljøet. Krav til arbejds miljøet bør ikke være af et omfang og en sådan karakter, at hensynet til konkurrence i udbudssituationen tilsidesættes.

Såfremt der i aftalen stilles sådanne nærmere krav til sundhed, miljø eller arbejds miljø, vil dette udgøre en del af aftalen, jf. § 7, stk. 1, og manglende overholdelse af kravet vil dermed kunne udgøre misligholdelse af aftalen. Overholdelsen af aftalte miljø- eller arbejds miljø- eller sundhedskrav kan kontrolleres efter § 11.

I det omfang ordregiveren er bekendt med det, er det ordregiverens pligt at sørge for, at alle relevante forhold og krav vedrørende serviceydelsen, herunder forhold og krav vedrørende miljø, arbejds miljø og sundhed, er oplyst og beskrevet i udbudsmaterialet/aftalen. Efter arbejds miljølovens § 33 a, stk. 1, skal ordregiver således sørge for, at udbudsmaterialet indeholder relevante oplysninger om de væsentlige arbejds miljøforhold, der er forbundet med opgavens udførelse med henblik på, at den der udfører opgaven får kendskab hertil.

Beskæftigelsesministeriet ved Arbejdstilsynet er ved at udarbejde branchespecifikke checklister med vejledende retningslinier for 4 brancher/områder: produktion af mad, transport af mad, renovation og patient- og handicaptransport.

På disse områder udliciteres der i vidt omfang, og formålet med listerne er at medvirke til at sikre, at arbejdsmiljøet i de pågældende udbud bliver en integreret del af udbudsmaterialet. Med checklisten som udgangspunkt kan ordregiveren udarbejde en specifik beskrivelse af de kvalitetskrav, der stilles til arbejdsmiljøet. Nogle af kvalitetskravene i checklisterne vil kunne bruges direkte, som de er beskrevet i checklisterne. Andre af kvalitetskravene kræver en nærmere undersøgelse i forbindelse med udbudsforretningen.

Kapitel 2. Almindelige Betingelser for levering af Serviceydelser

A. Indledende bestemmelser

ANVENDELSESOMRÅDE

§ 1. Almindelige Betingelser for levering af Serviceydelser (ABService) gælder ved aftaler om levering af serviceydelser, når kontraktsparterne har vedtaget dette.

Stk. 2. Dersom ABService er vedtaget, er individuelle bestemmelser om fravigelse af reglerne kun gældende, når det tydeligt og udtrykkeligt angives, på hvilke punkter fravigelse skal ske.

Stk. 3. §§ a-e gælder kun, når kontraktsparterne udtrykkeligt har vedtaget en eller flere af disse bestemmelser.

AFTALEGRUNDLAGET - KONTRAKTSPARTERNE, DEFINITIONER M.V.

§ 2. Ved »aftalen« forstås kontraktsparternes aftale om levering af serviceydelser samt alle kontraktbilag og tillæg m.v. til de nævnte dokumenter.

Stk. 2. Ved »serviceydelser« forstås tjenesteydelser generelt.

Stk. 3. Ved »kontraktspartner« forstås ordregiver og leverandør.

Stk. 4. Ved »leverandør« forstås den, som påtager sig at udføre en bestemt opgave i henhold til aftalen, og ved »ordregiver« forstås den, der antager leverandøren til at udføre opgaven.

Stk. 5. Alle angivne beløb er eksklusiv moms.

Stk. 6. Aftalen er undergivet dansk ret.

OVERDRAGELSE AF RETTIGHEDER M.V.

§ 3. Kontraktsparterne kan overdrage deres rettigheder i henhold til aftalen.

Stk. 2. Overdrager leverandøren uforfaldne krav i henhold til aftalen, går transporter, som står i forbindelse med opgaveløsningen, forud for andre transporter.

Stk. 3. Uden den anden kontraktsparts samtykke kan kontraktsparterne ikke overføre deres forpligtelser til andre.

Stk. 4. Leverandøren kan overlade dele af opgavens praktiske udførelse til en

underleverandør, medmindre ordregiveren har saglige grunde til at nægte dette. Ordregiveren skal i givet fald orienteres herom i rimelig tid forinden underleverandøren påbegynder udførelsen af sin opgave.

SAMARBEJDSORGANISATION

§ 4. Såfremt en af kontraktsparterne ønsker det, nedsættes en følgegruppe til løbende dialog og opfølgning vedrørende aftalen. Følgegruppen skal i øvrigt behandle spørgsmål, som ikke har fundet deres afklaring i aftalen.

SIKKERHEDSSTILLELSE

§ 5. Såfremt det kræves i udbudsmaterialet, stiller leverandøren sikkerhed for et beløb svarende til 10 % af den gennemsnitlige årlige kontraktsum. Sikkerheden skal opretholdes indtil 3 måneder efter kontraktperiodens udløb og nedskrives ikke i perioden.

Stk. 2. Sikkerheden skal stilles senest 8 hverdage efter aftalens indgåelse i form af pengeinstitutgaranti eller kaufionsforsikring eller på anden betryggende måde.

Stk. 3. Sikkerheden tjener til fyldestgørelse af alle krav, som ordregiveren har i anledning af aftaleforholdet, herunder krav vedrørende eventuelle ekstraarbejder og tilbagebetalinger.

Stk. 4. Hvis ordregiveren ønsker udbetaling i henhold til den stillede sikkerhed, skal dette samtidigt meddeles leverandøren og garanten med nøje angivelse af arten og omfanget af den påståede misligholdelse samt størrelsen af det krævede beløb. Dette udbetales til ordregiveren inden 10 hverdage fra meddelelsens fremkomst, medmindre leverandøren forinden har indbragt spørgsmålet om udbetalingskravets berettigelse for Det Danske Voldgiftsinstitut, jf. § 33.

FORSIKRING

§ 6. Leverandøren er forpligtet til at være dækket af sædvanlige forsikringer, herunder erhvervsansvarsforsikring. Ordregiveren kan forlange dokumentation herfor.

Stk. 2. Betjener leverandøren sig af underleverandører, jf. herved § 3, stk. 4, er leverandøren forpligtet til at sørge for, at underleverandørerne på samme måde opfylder de i stk. 1 nævnte krav om forsikringsdækning. Ordregiveren kan ligeledes forlange dokumentation herfor.

B. Leveringen - ydelsen, ændringer i kontraktperioden, kontrol, tidsfrister m.v.

YDELSEN OG ÆNDRINGER I KONTRAKTPERIODEN

§ 7. Opgaven skal udføres i overensstemmelse med aftalen. I det omfang aftalen ikke giver tilstrækkelig vejledning, skal opgaven udføres fagmæssigt korrekt.

Stk. 2. Opgaven skal udføres i overensstemmelse med gældende miljø-, arbejds- miljø-, sundheds- og sikkerhedsforskrifter. Ordregiveren skal oplyse om alle forhold af relevans herfor, som denne er bekendt med.

§ 8. Ordregiveren udarbejder i samarbejde med leverandøren en plan for levering af serviceydelsen, herunder tidsfrister for leveringen.

§ 9. Ordregiveren kan inden for den aftalte kontraktperiode forlange ændringer i den aftalte serviceydelses art, omfang og leveringstidspunkt, når ændringen og de fravigelser fra kontrakten, som ændringen nødvendiggør, har naturlig sammenhæng med de aftalte serviceydelser. Begge kontraktsparter kan forlange ændringer i den aftalte serviceydelses art, omfang og leveringstidspunkt, når det følger af nye lovkrav eller ændret offentlig regulering.

Stk. 2. Leverandøren skal have lejlighed til at udtale sig om ønskede ændringer efter stk. 1, 1. pkt., og de fravigelser fra kontrakten, som ændringen nødvendiggør, inden krav herom fremsættes. Ændringer skal ske inden for rimelig frist fra fremsættelsen af kravet. Ændringer som følge af nye lovkrav eller ændret offentlig regulering skal dog ske i overensstemmelse med eventuelle frister i den pågældende lov eller offentlig regulering.

Stk. 3. Dersom ordregiveren kan kræve ændringer i medfør af stk. 1, har leverandøren pligt til på forlangende at udføre de ønskede ændringer, hvis det kan ske uden væsentlig ulempe for leverandøren.

Stk. 4. Såfremt ordregiveren kræver ændringer i medfør af stk. 1, har leverandøren ret til at levere de ændrede serviceydelser, medmindre ordregiveren påviser særlige forhold, der begrundes, at ordregiveren lader andre levere de ændrede serviceydelser.

Stk. 5. Vedrører ændringen mængden af serviceydelser, hvorom der gælder enhedspriser, reguleres den aftalte betaling i overensstemmelse hermed. Regulering efter enhedspriser skal dog kun ske inden for +/- 10 % af den oprindelige kontraktsum, jf. herved stk. 6 og stk. 7.

Stk. 6. Bevirker en ændring efter stk. 1 en forøgelse af leverandørens udgifter reguleres betalingen. Såfremt leverandøren skal levere flere eller andre serviceydelser end oprindeligt aftalt, leveres serviceydelserne i mangel af anden aftale som regningsarbejde, i det omfang regulering ikke skal ske efter enhedspriser, jf. stk. 5.

Stk. 7. Bevirker ændringen efter stk. 1 en formindskelse af leverandørens udgifter reguleres betalingen. Såfremt leverandøren skal levere færre serviceydelser, skal leverandøren alene godskrive ordregiveren de udgifter, som herved spares eller burde være sparet, i det omfang regulering ikke skal ske efter enhedspriser, jf. stk. 5.

§ 10. Begge kontraktsparter kan forlange ændringer i den aftalte serviceydelses pris, når nye lovkrav eller ændret offentlig regulering bevirker en fordyrelse eller billiggørelse af leveringen af serviceydelser.

Stk. 2. Ændringer efter stk. 1 får virkning fra det tidspunkt, hvor de nye lovkrav eller den ændrede offentlige regulering konkret fordyrer eller billiggør leveringen af serviceydelser.

KONTROL

§ 11. Ordregiveren kan føre kontrol med leverandørens opfyldelse af aftalen. I det omfang det ikke er fastlagt i udbudsmaterialet, fastsætter ordregiveren og leverandøren i forening de nærmere vilkår for kontrollen.

Stk. 2. Kontrol fra ordregiverens side fritager ikke leverandøren fra selv at føre kontrol og sørge for rigtig opfyldelse af aftalen.

Stk. 3. Leverandøren skal løbende give ordregiver oplysninger om alle relevante forhold om overholdelse af gældende miljø-, arbejdsmiljø-, sundheds- og sikkerhedsforskrifter, som leverandøren bliver bekendt med. Ordregiver kan stille krav til detaljeringsgrad og dokumentation af oplysninger.

C. Forvaltningsmæssige bestemmelser

VIDEREGIVELSE AF OPLYSNINGER

§ 12. Den private leverandør skal på anmodning fra den ordregivende offentlige myndighed videregive enhver oplysning til myndigheden, som leverandøren har fået kendskab til i forbindelse med udførelsen af opgaven for den ordregi-

vende offentlige myndighed, og som myndigheden finder er nødvendig for, at myndigheden kan varetage sine offentligretlige forpligtelser.

Stk. 2. Den private leverandør skal videregive de ønskede oplysninger snarest efter, at den ordregivende offentlige myndighed har anmodet herom. Den ordregivende offentlige myndighed kan fastsætte en frist for den private leverandørs videregivelse af oplysninger, såfremt det er nødvendigt, at myndigheden med henblik på opfyldelse af myndighedens offentligretlige forpligtelser har rådighed over oplysningerne på et bestemt tidspunkt. Fristen skal fastsættes under fornøden hensyntagen til omfanget af de ønskede oplysninger.

VIDERESENDELSE AF KLAGER

§ 13. Den private leverandør skal til den ordregivende offentlige myndighed videresende klager over leverandørens varetagelse af den pågældende opgave, såfremt klagen indebærer, at der skal træffes en forvaltningsafgørelse.

Stk. 2. Den private leverandør skal videregive de klager, der er omfattet af stk. 1, snarest efter, at den private leverandør har modtaget eller på anden måde fået kendskab til klagen.

D. Betaling, prisregulering og bonus

BETALING

§ 14. Betaling skal ske inden udløb af den aftalte betalingsfrist.

Stk. 2. En aftalt betalingsfrist kan tidligst regnes fra det tidspunkt, hvor ydelsen faktisk leveres.

Stk. 3. Hvis ordregiver er uenig med leverandøren om betalingens størrelse eller forfaldstid skal ordregiver uden ugrundet ophold gøre indsigelse herom, idet indsigelsen ellers fortabes. Den uomstridte del af kravet skal betales uanset indsigelse.

Stk. 4. Hvis der mellem kontraktsparterne er uenighed om betalingen, herunder om ordregivers adgang til at holde betalinger tilbage eller foretage modregning i leverandørens betalingskrav, finder reglerne i § 33 anvendelse, hvis en kontraktspart begærer det.

GENEREL PRISREGULERINGSBESTEMMELSE.

§ 15. Medmindre andet fastsættes i udbudsmaterialet reguleres prisen i kon-

traktperioden én gang årligt med det af Danmarks Statistik offentliggjorte indeks, som i sin opbygning bedst muligt svarer til opgaven.

BONUS

§ 16. Ordregiveren udbetaler bonus til leverandøren, såfremt der er truffet særlig aftale herom.

E. Misligholdelse - beføjelser

MISLIGHOLDELSE

§ 17. Er serviceydelsen ikke udført i overensstemmelse med § 7, uden at dette skyldes ordregiverens forhold, eller forhold i øvrigt som ordregiveren bærer risikoen for, foreligger der misligholdelse.

Stk. 2. Der foreligger også misligholdelse, hvis serviceydelsen ikke lever op til ordregiverens berettigede krav ifølge § 9, eller hvis leverandøren ikke opfylder andre krav, som ifølge aftalen stilles i forbindelse med levering af serviceydelsen, eller som følger af aftalen i øvrigt.

§ 18. Er der i aftalen fastsat tidsfrister for leverandørens udførelse af arbejdet eller dele heraf, og leveres serviceydelsen eller delydelsen ikke i rette tid, uden at dette skyldes ordregiverens forhold, eller forhold i øvrigt som ordregiveren bærer risikoen for, foreligger der ligeledes misligholdelse.

Stk. 2. Betaler ordregiveren ikke i rette tid, eller undlader ordregiveren at opfylde sin forpligtelse til at medvirke til, at leverandøren kan levere rigtig ydelse, foreligger der tilsvarende misligholdelse fra ordregiverens side.

§ 19. En kontraktspart, som må indse, at der er risiko for misligholdelse, har pligt til uden ugrundet ophold at give den anden kontraktspart begrundet meddelelse herom.

FORCE MAJEURE

§ 20. Ingen kontraktspart er erstatningsansvarlig for forhold, som ligger uden for kontraktspartens kontrol, og som kontraktsparten ikke ved aftalens indgåelse burde have taget i betragtning.

Stk. 2. Kontraktspartens adgang til at kræve bod, jf. § 26, bortfalder ligeledes i

de i stk. 1 nævnte tilfælde.

Stk. 3. Forhold, som forhindrer en underleverandør, som leverandøren efter kontraktsindgåelsen overlader opgaver til efter § 3, stk. 4, i at opfylde sin aftale med leverandøren, kan leverandøren kun påberåbe sig som force majeure over for ordregiveren, i det omfang samme forhold ville have forhindret leverandøren i at levere serviceydelsen, dersom denne havde valgt en anden underleverandør eller havde valgt ikke at betjene sig af underleverandører.

Stk. 4. Force majeure kan højst gøres gældende, så længe som force majeure-situationen varer.

Stk. 5. Betalinger knyttet til leveringer, der forsinkes eller ikke leveres på grund af force majeure, udskydes eller bortfalder tilsvarende.

Stk. 6. Såfremt en kontraktspart vil påberåbe sig force majeure, skal denne give skriftlig meddelelse herom til den anden kontraktspart uden ugrundet ophold, efter at force majeure-situationen er indtrådt.

REKLAMATION OG VARSEL

§ 21. Vil en kontraktspart påberåbe sig en misligholdelse, skal denne give den anden kontraktspart meddelelse herom uden ugrundet ophold, efter at misligholdelsen er eller burde være opdaget.

Stk. 2. Vil en kontraktspart hæve kontrakten eller kræve afhjælpning eller omlevering, skal denne uden ugrundet ophold, efter at misligholdelsen er eller burde være opdaget, give den anden kontraktspart meddelelse herom. Unnlader kontraktsparten dette, har parten fortabt sin ret til at hæve kontrakten eller til at kræve afhjælpning eller omlevering. Det samme gælder for ordregiverens ret til at kræve bod efter § 26.

Stk. 3. Krav om forholdsmæssigt afslag eller erstatning skal opgøres og fremsættes uden ugrundet ophold efter meddelelse i henhold til stk. 1, idet retten ellers fortabes.

§ 22. En kontraktspart fortaber dog uanset § 21 ikke sin ret til at påberåbe sig misligholdelse, når den anden kontraktspart har handlet svigagtigt, eller når denne part har gjort sig skyldig i grove fejl og forsømmelser, og dette medfører betydelig skade for parten.

STANDSNINGSRET

§ 23. Hvis ordregiveren ikke har betalt i rette tid, kan leverandøren efter et

varsel på 5 hverdage standse arbejdet. Standsningsretten ophører straks, når ordregiverens betaling erlægges.

AFHJÆLPNING M.V.

§ 24. Ordregiveren kan, hvor dette er praktisk muligt, kræve afhjælpning, efterlevering eller omlevering, medmindre det vil volde leverandøren uforholdsmæssig omkostning eller væsentlig ulempe.

Stk. 2. Såfremt afhjælpning, efterlevering eller omlevering kan ske uden væsentlig forsinkelse og uden væsentlig gene for ordregiveren i øvrigt, har leverandøren ret til at foretage dette. Leverandøren skal straks efter modtagelse af reklamation give ordregiveren meddelelse, hvis leverandøren ønsker at udøve denne ret.

Stk. 3. Foranstaltninger efter stk. 1 og 2 skal ske uden ugrundet ophold, efter at kravet herom er fremsat.

FORHOLDSMÆSSIGT AFSLAG

§ 25. I det omfang den leverede serviceydelse ikke er kontraktmæssig, jf. § 17, og dette har bevirket en værdiforringelse, som ikke er kompenseret ved afhjælpning, efterlevering eller omlevering, efter § 24, er ordregiveren berettiget til at kræve et forholdsmæssigt afslag i den aftalte pris.

BOD

§ 26. Leverer leverandøren ikke serviceydelsen i overensstemmelse med aftalen, kan ordregiveren pålægge leverandøren en bod, såfremt og i det omfang der er truffet særlig aftale herom.

FORÆLDELSE

§ 27. Hvis tidligere forældelse ikke følger af andre regler ophører ethvert krav 5 år efter aftaleforholdets udløb, hvad enten dette sker til et i forvejen aftalt tidspunkt eller efter opsigelse eller ophævelse. Hvis en tidsbegrænset kontrakt forlænges, medfører dette ikke en tilsvarende forlængelse af 5-årsfristen for forhold, som knytter sig til den første kontraktperiode. Afbrydelse af fristen sker ved påkrav.

Stk. 2. Har en kontraktspart handlet svigagtigt, eller har han gjort sig skyldig i grov uagtsomhed med betydelig skade for den anden kontraktspart til følge, gælder bestemmelsen i stk. 1 ikke.

ERSTATNING

§ 28. Hver kontraktspart er erstatningsansvarlig efter dansk rets almindelige regler for manglende medvirken til rigtig opfyldelse af kontrakten. Leverandøren hæfter ikke for driftstab, avancetab eller andet indirekte tab.

Stk. 2. En aftalt bod er ikke til hinder for, at ordregiveren kan kræve erstatning for et eventuelt yderligere tab. Dette gælder dog ikke, såfremt bodens funktion er at træde i stedet for erstatning.

OPHÆVELSE

§ 29. Aftalen kan ophæves af ordregiveren, hvis der foreligger en væsentlig misligholdelse fra leverandørens side. I bedømmelsen af misligholdelsens væsentlighed indgår serviceydelsens beskaffenhed, misligholdelsens karakter, risiko for gentagelse, misligholdelsens betydning for ordregiveren, ordregiverens eventuelle offentligretlige forpligtelse til at sørge for serviceydelsen, ophævelsens betydning for leverandøren samt omstændighederne i øvrigt.

Stk. 2. Der foreligger ikke væsentlig misligholdelse, så længe der kan ske afhjælpning, efterlevering eller omlevering efter § 24.

Stk. 3. Aftalen kan ophæves af leverandøren, hvis ordregiveren væsentligt misligholder sin forpligtelse til at medvirke til serviceydelsens rigtige levering eller sin betalingsforpligtelse. Leverandøren kan dog ikke hæve aftalen, hvis dennes interesser er tilstrækkeligt tilgodeset gennem adgangen til at standse arbejdet, jf. § 23.

VIRKNING AF OPHÆVELSE

§ 30. Ved ophævelse af aftalen tilbagebetaler leverandøren eventuelt modtaget vederlag for endnu ikke udført levering og ordregiver betaler for eventuelt modtaget, men endnu ikke betalt levering.

Stk. 2. Kontraktspartnerne leverer så vidt muligt til rådighed stillede aktiver tilbage ved ophævelse af kontrakten.

Stk. 3. Hvor et leveringsophør efter en ophævelse vil være velfærdstruende for borgere, der er afhængige af serviceydelsen, kan ordregiveren uanset aftalens ophævelse kræve, at leverandøren i en overgangsperiode stiller ressourcer til rådighed for levering af serviceydelsen, indtil leveringen med rimeligt varsel kan overtages af ordregiveren eller en anden leverandør. Levering i overgangsperioden sker på samme vilkår som i den ophævede aftale, idet den leverandør,

som hæver aftalen eller frem til ophævelsen har udøvet standsningsret, dog kan forlange forudbetaling for ydelserne.

F. Forpligtelser ved arbejdsgiverskift m.v.:

§ 31. Kontraktsparterne vedkender sig deres respektive lov- og overenskomstmæssige forpligtelser over for de medarbejdere, som berøres af overdragelsen.

Stk. 2. Kontraktsparterne er pålagt en gensidig loyal oplysningspligt, bl.a. for at informationsforpligtelsen i § 5 i Lov om lønmodtagers retsstilling ved virksomhedsoverdragelser bliver opfyldt.

Stk. 3. Ordregiveren har pligt til i muligt omfang at oplyse leverandøren om de aktuelle og fremtidige forpligtelser overfor medarbejderne, der gælder i henhold til kollektive overenskomster og aftaler m.v., og som leverandøren skal respektere i henhold til lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse. Ordregiveren har tillige pligt til i muligt omfang at afgive oplysninger, der gør det muligt for leverandøren at vurdere, hvorvidt lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelser finder anvendelse.

Stk. 4. I rimelig tid inden nærværende aftales ophør har leverandøren samme forpligtelse som ordregiveren efter stk. 3 til at oplyse ordregiveren om alle kollektive overenskomster og aftaler m.v. af relevans for ordregiveren eller en eventuel ny leverandør i forbindelse med overtagelse af medarbejdere.

G. Tvister

SYN OG SKØN

§ 32. Hvis der i tilfælde af uoverensstemmelser mellem kontraktsparterne eller for at sikre bevisets stilling ønskes syn og skøn, fremsættes begæring herom til Det Danske Voldgiftsinstitut. Hver kontraktspart kan ensidigt begære syn og skøn.

Stk. 2. Begæringen skal ved fremsættelsen være ledsaget af oplysning om, hvilke kontraktsparter sagen vedrører, samt disse kontraktsparters adresse og telefonnummer, en skriftlig fremstilling, hvori gives en kort redegørelse for sagen, og som indeholder de spørgsmål, som skønsmanden skal besvare (skønstemaet), de dokumenter, der er af betydning for sagen, og eventuel angivelse af de øn-

skede tekniske kvalifikationer hos skønsmanden.

Stk. 3. Der udmeldes i almindelighed én skønsmand. Hvis Voldgiftsinstituttet finder, at der er anledning dertil, kan der udmeldes to, eller under ganske særlige omstændigheder flere skøns mænd. Der skal ved afgørelsen heraf tages hensyn til kontraktsparternes ønske.

Stk. 4. Nyt syn og skøn ved anden skønsmand kan kun finde sted, hvis Voldgiftsinstituttet finder, at der er anledning dertil. Hvis begæring om voldgiftsbehandling af tvisten er indgivet, jf. § 34, tager Voldgiftsretten stilling til fremsatte begæring om supplerende syn og skøn eller nyt syn og skøn ved samme eller anden skønsmand.

Stk. 5. Den eller de, der har fremsat begæring om skønsforretningen, hæfter for udgifterne herved, herunder skønsmandens honorar, der fastsættes af Voldgiftsinstituttet. Hvis tvisten eller en del deraf indbringes for Voldgiftsretten, tages udgiften og dens nødvendighed i betragtning ved fastsættelsen af sagsomkostninger. Voldgiftsretten fastsætter i så fald skønsmandens honorar.

Stk. 6. Når nærværende almindelige betingelser gælder i forholdet mellem ordregiver og leverandør, gælder bestemmelserne i stk. 1-5 også i det indbyrdes forhold mellem flere »parallelle« leverandører.

Stk. 7. For syn og skøn gælder de regler, som er fastsat af Det Danske Voldgiftsinstitut.

SAGKYNDIG BESLUTNING OM STILLET SIKKERHED M.V.

§ 33. På en kontraktsparts begæring kan Det Danske Voldgiftsinstitut udpege en sagkyndig til at træffe beslutning om udbetaling af stillet sikkerhed, jf. § 5, stk. 4, og om betalingen, herunder om berettigelsen af at holde betalinger tilbage eller foretage modregning, i tilfælde af uenighed som nævnt i § 14, stk. 4.

Stk. 2. Det Danske Voldgiftsinstitut kan efter sagens karakter bestemme, at beslutningen skal træffes af flere sagkyndige.

Stk. 3. Begæringen skal indeholde de oplysninger m.v. som fremgår af § 32, stk. 2. Kopi af begæringen fremsendes samtidig til leverandøren.

Stk. 4. Det Danske Voldgiftsinstitut fastsætter en kort frist for leverandøren til at afgive et indlæg. Den sagkyndige kan - hvor der er særlig anledning dertil - give kontraktsparterne adgang til at fremkomme med yderligere et indlæg inden udløbet af en kort frist, som den sagkyndige fastsætter. Efter udløbet af fristen træffer den sagkyndige snarest muligt og normalt inden 15 hverdage beslutning om, i hvilket omfang udbetalingskravet skønnes begrundet, og hvem der skal

betale udgifterne, herunder den sagkyndiges honorar. Voldgiftsinstituttet fastsætter størrelsen af honoraret.

Stk. 5. Beløb, der omfattes af beslutning om udbetaling af stillet sikkerhed, skal udbetales senest 3 hverdage efter, at kontraktsparterne og garanten har fået skriftlig meddelelse om beslutningen.

Stk. 6. Stk. 1 - 5 fratager ikke en kontraktspart muligheden for at indbringe tvisten for voldgiftsretten, jf. § 34.

VOLDGIFT

§ 34. Enhver tvist mellem kontraktsparterne, som måtte opstå i forbindelse med nærværende kontraktsforhold, herunder om erstatning for skadegørende handling i forbindelse med serviceydelsens levering, afgøres ved voldgift efter Det Danske Voldgiftsinstituts regler. Voldgiftsrettens afgørelser er endelige.

Stk. 2. Hver kontraktspart udpeger en voldgiftsmand, medens voldgiftsrettens formand udnævnes af Det Danske Voldgiftsinstitut. Såfremt en kontraktspart ikke inden udløbet af den ifølge Voldgiftsinstituttets regler gældende frist har udpeget en voldgiftsmand, udnævnes også denne af Instituttet.

Stk. 3. Hvis en kontraktspart begærer det, suppleres voldgiftsretten med yderligere 2 partsudpegede medlemmer. De dermed forbundne merudgifter fordeles i forbindelse med voldgiftsrettens afgørelse af spørgsmålet om sagsomkostninger. Det kan bestemmes, at de udgifter, der er en følge af rettens supplerings, skal udredes af den kontraktspart, der har rejst krav herom, når voldgiftsretten skønner, at det ikke var tilstrækkeligt begrundet at fremsætte kravet.

Stk. 4. Når nærværende almindelige betingelser gælder i forholdet mellem ordregiveren og flere forskellige leverandører, gælder bestemmelserne i stk. 1-3 også i det indbyrdes forhold mellem de pågældende leverandører.

H. Tillægsbestemmelser til ABSservice

PRIVAT BISTAND VED VARETAGELSE AF SAGSOPLYSNING ELLER ANDEN FORBEREDELSE AF SAGER

§ a. Den private leverandør, der efter aftale med en offentlig myndighed varetager sagsoplysning eller anden sagsforberedelse til brug for myndighedens afgørelse af forvaltningssager, skal videregive enhver oplysning, som den private leverandør i den forbindelse har indhentet eller modtaget, og som er af betydning

for myndighedens afgørelse af sagen.

Stk. 2. Såfremt den private leverandør mundtligt modtager oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, eller på anden måde bliver bekendt med sådanne oplysninger, skal leverandøren gøre notat om indholdet af oplysningerne. Dette gælder dog ikke, såfremt oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.

SAGLIGHED M.V. I OPGAVEVARETAGELSEN

§ *b.* Den private leverandør har pligt til ved levering af ydelsen at overholde de almindelige forvaltningsretlige retsgrundsætninger, der gælder for offentlige myndigheder, herunder retsgrundsætningerne om saglighed og lighed i forvaltningen.

INHABILITET

§ *c.* Leverandøren har pligt til at sikre, at ingen, der er inhabil i forhold til varetagelsen af den overdragne opgave eller dele heraf, deltager i varetagelsen af opgaven eller de dele af opgaven, den pågældende er inhabil i forhold til, jf. herved især forvaltningslovens §§ 3-6.

Stk. 2. Leverandøren skal snarest underrette myndigheden, såfremt der foreligger forhold, som vil være egnede til at begrunde, at leverandøren eller en anden, som for leverandøren deltager i varetagelsen af den overdragne opgave eller en del heraf, er inhabil i forhold til den pågældende opgave eller dele heraf.

TAVSHEDSPLIGT

§ *d.* Leverandøren og dennes medarbejdere er undergivet tavshedspligt efter straffelovens § 152a, jfr. § 152.

GODTGØRELSE FOR EKSTRAORDINÆRE PRISSTIGNINGER

§ *e.* Der kan ydes leverandøren godtgørelse for ekstraordinære prisstigninger på et materiale, som i færdig form eller på sædvanlig måde indgår i arbejdet, eller på brændstof, der direkte benyttes til arbejdet.

Stk. 2. Godtgørelse omfatter den prisstigning, der overstiger 10 % af prisen på tilbudsagen. Til denne procentsats lægges 0,5 for hver hele måned, der er løbet mellem tilbudsagen og indkøbstidspunktet.

Stk. 3. Det er en betingelse for at kunne opnå godtgørelse, at summen af de beregnede godtgørelsesbeløb for en periode udgør mindst 0,5 % af prisen for ydelsen i samme periode.

Kapitel 3. Almindelige Betingelser for levering af Serviceydelser med bemærkninger til de enkelte bestemmelser

A. Indledende bestemmelser

ANVENDELSESOMRÅDE

§ 1. Almindelige Betingelser for levering af Serviceydelser (ABService) gælder ved aftaler om levering af serviceydelser, når kontraktsparterne har vedtaget dette.

Stk. 2. Dersom ABService er vedtaget, er individuelle bestemmelser om fravigelse af reglerne kun gældende, når det tydeligt og udtrykkeligt angives, på hvilke punkter fravigelse skal ske.

Stk. 3. §§ a-e gælder kun, når kontraktsparterne udtrykkeligt har vedtaget en eller flere af disse bestemmelser.

Bemærkninger til § 1:

ABService skal være vedtaget af kontraktsparterne for at finde anvendelse. I mangel af vedtagelse kan ABService ikke finde anvendelse, medmindre betingelserne måtte være udtryk for sædvane, kutyme eller anden handelsbrug på området.

ABService er formuleret med udbud og udlicitering i den offentlige sektor for øje. Som følge af, at ABService er til frivillig brug og frit kan anvendes i uændret eller tilrettet form inden for såvel som uden for det tiltænkte kerneområde, vil grænserne for ABServices praktiske anvendelsesområde dog blive trukket af fremtidig kontraktspraksis.

ABService er udformet med særligt henblik på vedvarende kontrakter om levering af serviceydelser. Ved »vedvarende kontrakter« forstår aftaleforhold, som løber i et bestemt tidsrum eller indtil opsigelse.

ABService vedrører alene de generelle kontraktsbestemmelser om ordregiverens og leverandørens overordnede pligter og rettigheder i og efter kontraktperioden.

ABService regulerer derimod ikke serviceydelsens specifikke indhold såsom pris eller løbetid, der sammen med andre lignende forhold må fastlægges i den individuelle aftale.

ABService udgør et sammenhængende regelsæt, og når ABService er vedtaget af kontraktsparterne, er der en formodning for, at reglerne skal anvendes i deres helhed. Som følge af ABServices frivillige karakter og potentielt brede anvendelsesområde, må der imidlertid være mulighed for fravigelser på udvalgte punkter. Ved fravigelser af de almindelige betingelser såvel som ved andre vedtagelser, ændringer og meddelelser må af bevismæssige grunde anbefales skriftlighed.

§ 1, stk. 2, kan ikke læses som en regel, der giver ABService-reglerne gyldighed forud for fravigelser i ABService i udbudsmaterialet.

Baggrunden for § 1, stk. 3 er, at de arbejdsgrupper, som blev nedsat til behandling af særlige emner, fremkom med anbefalinger, som ikke alle kan indarbejdes i ABService, idet bestemmelserne enten ikke er udtryk for et formodet standardønske hos kontraktsparterne, eller regulerer en situation, som kræver visse forudsætninger, som ikke kan forventes at foreligge i den overvejende del af kontrakttilfældene, som ABService skal finde anvendelse på.

AFTALEGRUNDLAGET - KONTRAKTPARTERNE, DEFINITIONER M.V.

§ 2. Ved »aftalen« forstår kontraktsparternes aftale om levering af serviceydelsen samt alle kontraktbilag og tillæg m.v. til de nævnte dokumenter.

Stk. 2. Ved »serviceydelser« forstår tjenesteydelser generelt.

Stk. 3. Ved »kontraktsparter« forstår ordregiver og leverandør.

Stk. 4. Ved »leverandør« forstår den, som påtager sig at udføre en bestemt opgave i henhold til aftalen, og ved »ordregiver« forstår den, der antager leverandøren til at udføre opgaven.

Stk. 5. Alle angivne beløb er eksklusiv moms.

Stk. 6. Aftalen er undergivet dansk ret.

Bemærkninger til § 2:

Eventuelt udbudsmateriale og tilbud vil fx være en del af aftalen, og ABService vil i givet fald være en del af udbudsmaterialet. Se om kontraktindgåelse i indledningen til ABService.

Den typiske serviceydelse vil omfatte sammensatte elementer af service, rådgivning, vedligeholdelse m.v., der løbende leveres over tid til opfyldelse af bestemte funktionskrav, som er fastlagt i en kravspecifikation.

ABService er formuleret med udbud og udlicitering i den offentlige sektor for øje, dvs. med en offentlig myndighed som ordregiver. På leverandørsiden sonderer ABService-reglerne derimod ikke mellem private og offentlige leverandører, medmindre andet følger af de enkelte bestemmelser, jf. således §§ 12-13.

Der er i § 15 en generel prisreguleringsbestemmelse. Endvidere er der i tillægsbestemmelse § e opstillet en bestemmelse, som giver mulighed for godtgørelse i tilfælde af ekstraordinære prisstigninger på materialer. Ændringer i offentligretlig regulering kan begrunde ændringer i den aftalte pris efter bestemmelsen i § 10.

OVERDRAGELSE AF RETTIGHEDER M.V.

§ 3. Kontraktsparterne kan overdrage deres rettigheder i henhold til aftalen.

Stk. 2. Overdrager leverandøren uforfaldne krav i henhold til aftalen, går transporter, som står i forbindelse med opgaveløsningen, forud for andre transporter.

Stk. 3. Uden den anden kontraktsparts samtykke kan kontraktsparterne ikke overføre deres forpligtelser til andre.

Stk. 4. Leverandøren kan overlade dele af opgavens praktiske udførelse til en underleverandør, medmindre ordregiveren har saglige grunde til at nægte dette. Ordregiveren skal i givet fald orienteres herom i rimelig tid forinden underleverandøren påbegynder udførelsen af sin opgave.

Bemærkninger til § 3:

Stk. 2 svarer til, hvad der gælder om »vedkommende transporter« i entrepriseretten, sml. AB 92 § 5, stk. 2.

Stk. 1 handler om kreditorskifte, og stk. 3 handler om debitorskifte. Begge bestemmelser er i overensstemmelse med almindelige obligationsretlige grundsætninger.

Det bemærkes, at en offentlig ordregivers skift af leverandør inden udløbet af den leveringsperiode, der er aftalt med den hidtidige leverandør, som hovedregel forudsætter forudgående EU-udbud. Kun i ganske særlige ”force majeure”-prægede tilfælde kan udbud

i sådanne tilfælde undlades. En offentlig ordregiver kan derfor ikke uden videre give tilladelse til, at der indtræder en anden hovedleverandør.

Endvidere vil en offentlig ordregiver ikke uden videre kunne overlade sin med en leverandør aftalte ret til at få udført en given tjenesteydelse til en anden offentlig myndighed. Dette vil ligeledes kunne have virkning som en omgåelse af den udbudsforpligtelse, der som udgangspunkt påhviler denne anden myndighed ved indgåelse af kontrakter om udførelse af tjenesteydelser.

Bestemmelsen i stk. 4 vedrører alene opgavens praktiske udførelse, ikke leverandørens retlige forpligtelser i henhold til aftalen, jf. herom stk. 3. Bestemmelsen udgør således ikke en begrænsning i ordregiverens mulighed for at rette krav mod underentreprenører efter reglerne om springende regres.

Ordregiveren skal i overensstemmelse med almindelige krav til saglighed i forvaltningen og almindelige kontraktsretlige loyalitetskrav kunne begrunde en eventuel afvisning af leverandørens forslag til antagelse eller udskiftning af en underleverandør.

SAMARBEJDSORGANISATION

§ 4. Såfremt en af kontraktsparterne ønsker det, nedsættes en følgegruppe til løbende dialog og opfølgning vedrørende aftalen. Følgegruppen skal i øvrigt behandle spørgsmål, som ikke har fundet deres afklaring i aftalen.

Bemærkninger til § 4:

Bestemmelser vedrørende følgegruppens størrelse, mødefrekvens og medlemmernes bemyndigelse m.v. forudsættes aftalt konkret. Formålet er at løse eventuelle tvivsspørgsmål gennem en løbende dialog og dermed forebygge, at uoverensstemmelser må henvises til afgørelse efter tvistløsningsbestemmelserne i ABSERVICE §§ 32-34.

I de tilfælde, hvor en brugergruppe skal have indflydelse på serviceydelsen, bør det aftales nærmere, hvilket omfang indflydelsen har, hvordan den skal gøres gældende, og hvilken rolle, ordregiveren har i den forbindelse.

SIKKERHEDSSTILLELSE

§ 5. Såfremt det kræves i udbudsmaterialet, stiller leverandøren sikkerhed for et beløb svarende til 10 % af den gennemsnitlige årlige kontraktsum. Sikkerheden

skal opretholdes indtil 3 måneder efter kontraktperiodens udløb og nedskrives ikke i perioden.

Stk. 2. Sikkerheden skal stilles senest 8 hverdage efter aftalens indgåelse i form af pengeinstitutgaranti eller kautionforsikring eller på anden betryggende måde.

Stk. 3. Sikkerheden tjener til fyldestgørelse af alle krav, som ordregiveren har i anledning af aftaleforholdet, herunder krav vedrørende eventuelle ekstraarbejder og tilbagebetalinger.

Stk. 4. Hvis ordregiveren ønsker udbetaling i henhold til den stillede sikkerhed, skal dette samtidigt meddeles leverandøren og garanten med nøje angivelse af arten og omfanget af den påståede misligholdelse samt størrelsen af det krævede beløb. Dette udbetales til ordregiveren inden 10 hverdage fra meddelelsens fremkomst, medmindre leverandøren forinden har indbragt spørgsmålet om udbetalingskravets berettigelse for Det Danske Voldgiftsinstitut, jf. § 33.

Bemærkninger til § 5:

§ 5, stk. 1, fastsætter bestemmelser om sikkerhedens størrelse m.v., såfremt der skal stilles sikkerhed, men hvor kravene til sikkerhedsstillelsen ikke fremgår af et underliggende udbudsmateriale eller på anden måde er aftalt i overensstemmelse med § 1, stk. 2.

FORSIKRING

§ 6. Leverandøren er forpligtet til at være dækket af sædvanlige forsikringer, herunder erhvervsansvarsforsikring. Ordregiveren kan forlange dokumentation herfor.

Stk. 2. Betjener leverandøren sig af underleverandører, jf. herved § 3, stk. 4, er leverandøren forpligtet til at sørge for, at underleverandørerne på samme måde opfylder de i stk. 1 nævnte krav om forsikringsdækning. Ordregiveren kan ligeledes forlange dokumentation herfor.

Bemærkninger til § 6:

Begrebet »sædvanlige forsikringer« omfatter lovpligtige samt de for branchen sædvanlige forsikringer.

Forsikringerne skal sikre medarbejdere, brugere og ordregivere mod skader og andet tab opstået ved leverandørens handlinger og undladelser. Leverandøren skal på anmodning dokumentere, at forsikringen er i kraft.

Krav til forsikring er en del af de økonomiske forudsætninger for et tilbud og vil derfor normalt fremgå af et eventuelt udbudsmateriale. Kravene til forsikring, herunder lovpligtige krav, kan fx omhandle spørgsmål om dækningstype, minimumsdækning, selvrisiko mv.

B. Leveringen - ydelsen, ændringer i kontraktperioden, kontrol, tidsfrister m.v.

YDELSEN OG ÆNDRINGER I KONTRAKTPERIODEN

§ 7. Opgaven skal udføres i overensstemmelse med aftalen. I det omfang aftalen ikke giver tilstrækkelig vejledning, skal opgaven udføres fagmæssigt korrekt.

Stk. 2. Opgaven skal udføres i overensstemmelse med gældende miljø-, arbejdsmiljø-, sundheds- og sikkerhedsforskrifter. Ordregiveren skal oplyse om alle forhold af relevans herfor, som denne er bekendt med.

Bemærkninger til § 7:

Ved »fagmæssigt korrekt« forstår, at opgaven udføres i overensstemmelse med eventuelle *branchefastsatte normer* for udførelse og kvalitet m.v. samt i overensstemmelse med *god skik* på området, jf. herved det tilsvarende begreb i AB 92 § 10.

Det er en del af ydelsen og dermed af leverandørens aftalemæssige forpligtelse, at denne leveres/opfyldes under overholdelse af gældende love og andre offentligretlige forskrifter på miljø-, arbejdsmiljø-, sundheds- og sikkerhedsområdet, jf. stk. 2. Fsva. vedtagne *branchestandarder*, som ikke har karakter af offentligretlige forskrifter, skal leverandøren tillige overholde disse, når dette kræves i henhold til aftalen eller af hensyn til en »fagmæssigt korrekt« udførelse af opgaven, jf. stk. 1. Hvis flere virksomheder er repræsenteret på samme arbejdssted, har leverandøren pligt til at samordne sine foranstaltninger på sikkerheds- og sundhedsområdet med de øvrige virksomheder på arbejdsstedet. Den tilsvarende pligt gælder for ordregiveren, hvis han opererer på arbejdsstedet.

Efter arbejdsmiljølovens § 32 a, stk. 1, skal ordregiver ved udarbejdelsen af sit udbudsmateriale påse, at der er taget hensyn til sikkerheden og sundheden ved opgavens udførelse. Der vil således i forbindelse med udarbejdelsen af udbudsmaterialet gennem ordregivers opfyldelse af denne pligt kunne blive stillet særlige krav til arbejdsmiljøet.

Såfremt der i aftalen stilles sådanne nærmere krav til sundhed, miljø eller arbejdsmiljø, vil dette udgøre en del af aftalen, jf. § 7, stk. 1, og manglende overholdelse af kravet vil dermed kunne udgøre misligholdelse af aftalen. Overholdelsen af aftalte miljø- eller arbejdsmiljø- eller sundhedskrav kan kontrolleres efter § 11.

I det omfang ordregiveren er bekendt med det, er det ordregiverens pligt at sørge for, at alle relevante forhold og krav vedrørende serviceydelsen, herunder forhold og krav vedrørende miljø, arbejdsmiljø og sundhed, er oplyst og beskrevet i udbudsmaterialet/aftalen. Efter arbejdsmiljølovens § 33 a, stk. 1, skal ordregiver sørge for, at udbudsmaterialet indeholder relevante oplysninger om de væsentlige arbejdsmiljøforhold, der er forbundet med opgavens udførelse med henblik på, at den der udfører opgaven får kendskab hertil.

Pligten indebærer bl.a., at ordregiveren skal oplyse om eventuelle påbud eller vejledninger fra offentlige myndigheder fra tiden før leverandøren overtager leveringen af serviceydelsen. Ligeledes vil overladelse af arbejdspladsvurdering som udgangspunkt følge af § 7, stk. 2, 2. pkt.

Leverandøren skal naturligvis også overholde *andre* gældende love og offentligretlige forskrifter, men opremsningen indskrænker sig til de overtrædelser, der skal betragtes som kontraktlig *misligholdelse*.

For så vidt angår *ordregiverens* oplysningspligt vil denne - med virkning for kontraktsforholdet - også kunne omfatte andre forhold end de nævnte. Der kan således ikke sluttes modsætningsvis fra stk. 2, 2. pkt. Bestemmelsen i 2. *pkt.* fremhæver blot, at ordregiveren har en særlig pligt til at medvirke til, at leverandøren får kendskab til eventuelle myndighedskrav på disse områder, *samt* - implicit - at en ikke-overholdelse af de forpligtelser, som leverandøren har *efter 1. pkt.*, ikke nødvendigvis skal bedømmes som misligholdelse, hvis årsagen i realiteten skal findes i ordregiverens forsømmelse i så henseende. For at undgå enhver diskussion om misligholdelse bør ordregiver kun undlade at videregive oplysninger, såfremt ordregiver og leverandør konkret er enige om, at oplysningerne ikke er relevante eller leverandøren angiver at have kendskab til eller selv vil fremskaffe oplysningerne.

En tilsvarende oplysningspligt under kontraktsforholdet for leverandøren er indsat i kontrolafsnittet som § 11, stk. 3.

§ 8. Ordregiveren udarbejder i samarbejde med leverandøren en plan for levering af serviceydelsen, herunder tidsfrister for leveringen.

Bemærkning til § 8:

Tidsfrister vil normalt fremgå af et eventuelt udbudsmateriale.

§ 9. Ordregiveren kan inden for den aftalte kontraktperiode forlange ændringer i den aftalte serviceydelses art, omfang og leveringstidspunkt, når ændringen og de fravigelser fra kontrakten, som ændringen nødvendiggør, har naturlig sammenhæng med de aftalte serviceydelser. Begge kontraktsparter kan forlange ændringer i den aftalte serviceydelses art, omfang og leveringstidspunkt, når det følger af nye lovkrav eller ændret offentlig regulering.

Stk. 2. Leverandøren skal have lejlighed til at udtale sig om ønskede ændringer efter stk. 1, 1. pkt., og de fravigelser fra kontrakten, som ændringen nødvendiggør, inden krav herom fremsættes. Ændringer skal ske inden for rimelig frist fra fremsættelsen af kravet. Ændringer som følge af nye lovkrav eller ændret offentlig regulering skal dog ske i overensstemmelse med eventuelle frister i den pågældende lov eller offentlige regulering.

Stk. 3. Dersom ordregiveren kan kræve ændringer i medfør af stk. 1, har leverandøren pligt til på forlangende at udføre de ønskede ændringer, hvis det kan ske uden væsentlig ulempe for leverandøren.

Stk. 4. Såfremt ordregiveren kræver ændringer i medfør af stk. 1, har leverandøren ret til at levere de ændrede serviceydelser, medmindre ordregiveren påviser særlige forhold, der begrundes, at ordregiveren lader andre levere de ændrede serviceydelser.

Stk. 5. Vedrører ændringen mængden af serviceydelser, hvorom der gælder enhedspriser, reguleres den aftalte betaling i overensstemmelse hermed. Regulering efter enhedspriser skal dog kun ske inden for +/- 10 % af den oprindelige kontraktsum, jf. herved stk. 6 og stk. 7.

Stk. 6. Bevirker en ændring efter stk. 1 en forøgelse af leverandørens udgifter reguleres betalingen. Såfremt leverandøren skal levere flere eller andre serviceydelser end oprindeligt aftalt, leveres serviceydelserne i mangel af anden aftale som regningsarbejde, i det omfang regulering ikke skal ske efter enhedspriser, jf. stk. 5.

Stk. 7. Bevirker ændringen efter stk. 1 en formindskelse af leverandørens udgifter reguleres betalingen. Såfremt leverandøren skal levere færre serviceydelser,

skal leverandøren alene godskrive ordregiveren de udgifter, som herved spares eller burde være sparet, i det omfang regulering ikke skal ske efter enhedspriser, jf. stk. 5.

Bemærkninger til § 9:

§ 9, stk. 1, giver ikke vejledning om, hvorvidt en given ændring måtte være i modstrid med andre nationale eller EU-retlige regler - herunder udbudsreglerne, men ændrer naturligvis ikke ved, at ændringer kun kan foretages i det omfang, det ikke er i strid med udbudsreglerne.

Det er hensigten med bestemmelsen at kunne sikre, at ordregiveren i et vist omfang kan forlange ændringer i den aftalte serviceydelses art, omfang eller leveringstidspunkt med henblik på at kunne tilpasse opgaveløsningen til skiftende faktiske behov. Endvidere har begge kontraktsparter ret til at forlange ændringer, som er nødvendige til opfyldelse af lovgivningsmæssige forpligtelser.

§ 9, stk. 1, 1. pkt. omhandler ændringer som følge af ordregiverens forlangende, mens § 9, stk. 1, 2. pkt. drejer sig om ændringer nødvendiggjort af udefra kommende forhold.

Der er med § 9, stk. 1, 1. pkt., tale om at tillægge ordregiveren en ret til *ud fra egne ønsker* at justere projektet undervejs.

Til forståelse af udtrykket »naturlig sammenhæng« kan hentes hjælp i AB 92 § 14, stk. 1. I vurderingen af ændringens »naturlige sammenhæng« med den aftalte serviceydelse skal også indgå hensynet til leverandørens berettigede forventning samt leverandørens mulighed for - *i sammenhæng med leveringen af den oprindeligt aftalte serviceydelse* - at imødekomme ordregiverens krav om ændring. Leverandørens mulighed for at imødekomme kravet om ændring vil bl.a. kunne afhænge af leverandørens behov for (og mulighed for at skaffe) ekstra materialer, udstyr og mandskab samt eventuelt af ordregiverens imødekommenhed over for et berettiget ønske om ekstra leveringstid. Vurderingen af »naturlig sammenhæng« indeholder altså en afvejning af begge kontraktsparters interesser. Det ligger også i den naturlige sammenhæng mellem den ønskede ændring og den aftalte ydelse, at andre aftalepunkter, som må fraviges som konsekvens af den ønskede ændring, også skal tages i betragtning ved vurderingen af, om ændringen kan finde sted efter § 9.

Også en *ændret lovgivning eller anden offentlig regulering* kan imidlertid tænkes at stille nye krav til ordregiveren (i almindelighed eller qua offentlig myndighed) og/eller til leverandøren. Dette tager § 9, stk. 1, 2. pkt. højde for. Bestemmelsen sigter især på den situation, hvor der i kontraktsforløbet stilles nye eller ændrede krav *til ordregiveren qua offentlig myndighed* - men en offentlig ordregiver må formentlig i *alle tilfælde* siges at have en naturlig forpligtelse til at justere sin virksomhed og sine krav til en eventuel »leverandør«, når det er påkrævet for at sikre efterlevelse af nye lovkrav (hvad enten disse er rettet mod ordregiveren eller mod leverandøren). Udtrykket »ændret offentlig regulering« skal forstås bredt, så bestemmelsen gør det muligt at overholde alle ændrede retspligter. Således vil fx udstedelse af påbud eller fremkomsten af ombudsmandspraksis, som ændrer hidtidige antagelser af gældende ret kunne begrunde ændringer efter § 9, stk. 1, 2. pkt.

Ved »offentlig regulering« forstås således love, bekendtgørelser, cirkulærer, aktstykker, bindende EU-retsakter, kommunale regulativer, beslutninger truffet af amtsråd og kommunalbestyrelser samt bindende planer mv. En amtskommune eller en kommune vil dog ikke som kontraktpart med henvisning til *egne* beslutninger mv. kunne påberåbe sig § 9, stk. 1, 2. pkt. (men kun *1. pkt.*, dvs. betinget af »naturlig sammenhæng«). Frivillige aftaler mellem myndigheder og virksomheder eller organisationer vil ikke være omfattet af begrebet »offentlig regulering« i ABSERVICE. Således vil fx kommunale organisationers aftaler med Miljøministeriet om indførelse af miljørigtig ukrudtsbekæmpelse ikke være omfattet af begrebet i § 9, stk. 1, 2. pkt.

Kontraktspartnerne bør, før kontrakten indgås, overveje, hvordan kommende offentlig regulering forventeligt vil kunne indvirke på opgaveløsningen.

For at sikre, at kontraktparten har adgang til at oplyse om forhold, som efter dennes opfattelse bevirker, at en ønsket ændring ikke kan ske efter § 9, stk. 1, skal denne efter stk. 2 have lejlighed til at udtale sig om ønskede ændringer og de fravigelser fra kontrakten, som ændringen nødvendiggør, inden krav herom fremsættes.

Hvad der i § 9, stk. 2, anses som »rimelig frist«, må afgøres på baggrund af en konkret vurdering, hvori der bl.a. tages hensyn til ændringens karakter, ordregiverens behov og leverandørens muligheder for at foretage ændringen. Udgangspunktet er, at ændringen skal foretages, inden en ikke-opfyldelse af kravet om ændring vil udgøre en væsentlig misligholdelse af aftalen.

Hvis kravet om ændringer i § 9, stk. 3, støttes på stk. 1, 1. pkt., og således har “naturlig sammenhæng” med det aftalte, må det som udgangspunkt antages ikke at ville være til “væsentlig ulempe” for leverandøren. Som tidligere nævnt vil der nemlig ved vurderingen af ændringens naturlige sammenhæng med det oprindeligt aftalte også skulle tages hensyn til leverandørens forventning samt mulighed for at imødekomme kravet om ændring.

I visse tilfælde, og navnlig hvis kravet om ændringer støttes på stk. 1, 2. pkt., kan der imidlertid være behov for en ekstra “sikkerhedsventil” (ulempevurderingen), idet der i princippet vil kunne være tale om helt upåregnelige ændringer, som kan gribe afgørende ind i aftalens indhold og grundlag.

Der er ikke i bestemmelsen taget stilling til, hvad der skal ske i tilfælde af, at leverandøren i medfør af stk. 3 retmæssigt *afviser* at udføre de ændringer, som ordregiveren kan kræve efter stk. 1. Her må ordregiveren være henvist til at købe sine (ændrede) serviceydelser andetsteds, og den hidtidige leverandør må respektere dette og samtidig være indstillet på loyalt at skulle samarbejde med denne *nye* leverandør i nødvendigt omfang.

Bestemmelsen i § 9, stk. 3, taler om leverandørens *pligt* til at levere nye eller ændrede serviceydelser, og bestemmelsen i stk. 4 taler om leverandørens modsvarende *ret* til at levere ændrede serviceydelser. Med den valgte formulering af § 9, stk. 1, herunder specielt inddragelsen af nye lovkrav m.v., er det anset for hensigtsmæssigt udtrykkeligt at præcisere leverandørens pligt og ret i så henseende. Leverandøren bør have en sådan pligt til at udføre de forlangte ændringer, såfremt ændringerne har »naturlig sammenhæng« med serviceydelserne eller følger af nye lovkrav m.v., og det ikke er til »væsentlig ulempe« for leverandøren.

Udtrykket »særlige forhold« i § 9, stk. 4, rummer bl.a. et krav om, at der skal være tale om *saglige* forhold. »Særlige« er således en skærpelse i forhold til »saglige«.

Konkrete eksempler på ændringer, som kan kræves, kunne være hyppigere/sjældnere levering af serviceydelser, udvidelse/indskrænkning af det geografiske område for leveringen, højere/lavere kvalitetskrav til leveringen. Ændringen kan hertil være midlertidig eller permanent, men må ikke være i strid med udbudsreglerne.

§ 9, stk. 5, omhandler ordregiverens betaling for den ændrede mængde, hvad angår serviceydelser, hvorom der gælder enhedspriser. Betalingen kan - afhængigt af ændringen - blive

enten større eller mindre end oprindeligt aftalt. Det vil det være op til kontraktsparterne i kontrakten at fastsætte grænserne, inden for hvilke regulering efter enhedspriser skal kunne ske. Der foreligger enhedspriser, når ordregiver i udbudsmaterialet har tilkendegivet, at tilbudet skal afgives med enhedspriser. Baggrunden for opstilling af enhedspriser kan være, at omfang og nødvendighed af serviceydelsen først kan bestemmes under ydelsens udførelse. Såfremt kontraktsparterne ikke har aftalt andet, vil grænserne være +/- 10 %, jf. stk. 5. Reguleringen af betalingen sker herefter på grundlag af enhedspriserne, i det omfang prisreguleringen kan holdes inden for den oprindelige kontraktsum +/- 10%.

Medfører ændringen i den leverede serviceydelse en ændring af kontraktsummen på mere end 10%, gælder reglerne i stk. 6 og stk. 7 supplerende for så vidt angår den del af kontraktsummen, som ligger ud over de 10%.

§ 9, stk. 6, omhandler de situationer, hvor der bliver tale om en forøgelse af leverandørens udgifter eller af den oprindeligt aftalte serviceydelse, og hvor der enten ikke er aftalt enhedspriser, eller hvor ændringen af kontraktsummen reguleret efter de aftalte enhedspriser vil overstige den i stk. 5 fastsatte procentgrænse på 10 %. I sidstnævnte tilfælde reguleres betalingen efter enhedspriser *i det omfang*, det kan ske inden for de 10 %, mens ekstra serviceydelser *herudover* leveres som regningsarbejde.

§ 9, stk. 7, omhandler spørgsmålet om regulering af leverandørens betaling, herunder dennes forventede fortjeneste, ved en formindskelse af leverandørens udgifter eller af den oprindeligt aftalte serviceydelse.

Leverandøren har her som udgangspunkt krav på at blive stillet økonomisk, som om aftalen var opfyldt efter sit oprindelige indhold, herunder at opnå sin fortjeneste, uanset om ordregiveren ønsker at aftage den fulde serviceydelse eller ej. Afbestiller ordregiveren dele af serviceydelsen, må leverandøren dog som almindelig regel godskrive ordregiveren de herved sparede udgifter og omkostninger. Bestemmelsen afspejler de almindelige obligationsretlige principper om positiv opfyldelsesinteresse og tabsbegrænsningspligt.

Bestemmelsen i stk. 7 gælder ligesom stk. 6 kun i det omfang, betalingen for den ændrede serviceydelse ikke bliver reguleret efter enhedspriser, jf. stk. 5, dvs. i det omfang, en regulering efter enhedspriser vil overskride 10 %.

§ 10. Begge kontraktsparter kan forlange ændringer i den aftalte serviceydelses pris, når nye lovkrav eller ændret offentlig regulering bevirker en fordyrelse eller billiggørelse af leveringen af serviceydelsen.

Stk. 2. Ændringer efter stk. 1 får virkning fra det tidspunkt, hvor de nye lovkrav eller den ændrede offentlige regulering konkret fordyrer eller billiggør leveringen af serviceydelsen.

Bemærkninger til § 10:

§ 10 giver mulighed for at foretage ændringer i den aftalte serviceydelses pris, når det følger af nye lovkrav eller ændret offentlig regulering. Prisen kan således reguleres i tilfælde af afgiftsændringer, som er gennemført efter tilbudets afgivelse.

Efter stk. 2 skal afgiftsændringer eller anden ændret offentlig regulering imidlertid konkret bevirke en fordyrelse eller en billiggørelse af levering af serviceydelsen, for at en tilsvarende prisændring kan kræves. Således vil fx et afgiftsfald på plasticvarer ikke konkret gøre leveringen af serviceydelsen billigere de første 6 måneder, hvis leverandøren har haft et lager svarende til 6 måneders forbrug af plasticvarerne.

KONTROL

§ 11. Ordregiveren kan føre kontrol med leverandørens opfyldelse af aftalen. I det omfang det ikke er fastlagt i udbudsmaterialet, fastsætter ordregiveren og leverandøren i forening de nærmere vilkår for kontrollen.

Stk. 2. Kontrol fra ordregiverens side fritager ikke leverandøren fra selv at føre kontrol og sørge for rigtig opfyldelse af aftalen.

Stk. 3. Leverandøren skal løbende give ordregiver oplysninger om alle relevante forhold om overholdelse af gældende miljø-, arbejdsmiljø-, sundheds- og sikkerhedsforskrifter, som leverandøren bliver bekendt med. Ordregiver kan stille krav til detaljeringsgrad og dokumentation af oplysninger.

Bemærkninger til § 11:

Det forudsættes, at det i udbudsmaterialet og/eller aftalen mellem ordregiver og leverandør fastsættes, i hvilket omfang og på hvilken måde ordregiveren kan føre kontrol med leverandørens levering af serviceydelsen.

Udover leverandørens egenkontrol kan kontrol af serviceydelsen fx ske ved ordregiverens iværksættelse af forskellige former for stikprøvekontrol, tilfredshedsundersøgelser blandt brugerne mv. Kontrollen kan omfatte både udførelsen (processen) og resultatet (produktet).

Bestemmelsen i § 11, stk. 3, skal sikre, at ordregiver løbende modtager oplysninger om forhold, som er af relevans for stillingtagen til, om leverandøren overholder kravet efter § 7, stk. 2, 1. pkt., til at udføre opgaven i overensstemmelse med gældende miljø-, arbejdsmiljø-, sundheds- og sikkerhedsforskrifter.

For at undgå, at kontraktparterne bruger ressourcer på at indsamle og forholde sig til oplysninger, som er overflødige, bør ordregiver så vidt muligt specificere, hvilke oplysninger, ordregiveren er interesseret i, lige som kontraktparterne kan afklare stk. 3's konkrete indhold, når der er indsamlet erfaringer med anvendelsen i en periode.

Såfremt der herudover er indgået aftale om overholdelse af yderligere krav til miljø, arbejdsmiljø, sundhed og sikkerhed, bør det i aftalen fastsættes, på hvilken måde samt med hvilke intervaller leverandøren løbende skal holde ordregiveren orienteret om, hvorvidt den aftalte kvalitet opfyldes. Det kan fx aftales, at leverandøren med et passende interval skal afgive en redegørelse om overholdelse af kontraktbestemmelser om, hvilket niveau og hvilke forholdsregler, herunder forebyggende indsatser, der særligt skal iagttages vedrørende kvaliteten i udførelsen i relation til miljø, arbejdsmiljø og sundhed, og om overholdelse af eventuelle krav til kvalitets-, miljø- og arbejdsmiljøstyringssystemer. Behovet for og forholdsmæssigheden i at fastsætte sådanne bestemmelser kan vurderes i forhold til serviceområdet og kontraktens størrelse, idet en bydende på arbejdsopgaven dog altid har mulighed for at lade forpligtelsen få indflydelse på sit tilbud.

C. Forvaltningsmæssige bestemmelser

VIDEREGIVELSE AF OPLYSNINGER

§ 12. Den private leverandør skal på anmodning fra den ordregivende offentlige myndighed videregive enhver oplysning til myndigheden, som leverandøren har fået kendskab til i forbindelse med udførelsen af opgaven for den ordregivende offentlige myndighed, og som myndigheden finder er nødvendig for, at myndigheden kan varetage sine offentligtretlige forpligtelser.

Stk. 2. Den private leverandør skal videregive de ønskede oplysninger snarest efter, at den ordregivende offentlige myndighed har anmodet herom. Den ordregivende offentlige myndighed kan fastsætte en frist for den private leverandørs videregivelse af oplysninger, såfremt det er nødvendigt, at myndigheden med henblik på opfyldelse af myndighedens offentligretlige forpligtelser har rådighed over oplysningerne på et bestemt tidspunkt. Fristen skal fastsættes under fornøden hensyntagen til omfanget af de ønskede oplysninger.

Bemærkninger til § 12:

En privat leverandør, der efter aftale udfører opgaver for en offentlig myndighed, vil i forbindelse med opgavens varetagelse indhente eller på anden måde få kendskab til oplysninger til brug for udførelsen af opgaven. Dette kan såvel være oplysninger om de borgere, som leverandøren betjener for den ordregivende offentlige myndighed, som oplysninger vedrørende udførelse af andre typer af tjenesteydelser for den ordregivende offentlige myndighed. Bestemmelsen omhandler *kun* private leverandører. Offentlige leverandører er omfattet af den almindelig forvaltningsretlige lovgivning.

Der gælder ikke en almindelig retlig pligt for private til at meddele en offentlig myndighed oplysninger til brug for myndighedens varetagelse af myndighedens opgaver. En oplysningspligt forudsætter særlig hjemmel. Dette gælder også i tilfælde, hvor en privat leverandør udfører opgaver efter aftale med en offentlig myndighed.

Bestemmelsen har på denne baggrund til formål at sikre, at en offentlig myndighed, der ved aftale har overdraget udførelsen af en opgave til en privat leverandør, kan få adgang til enhver oplysning, som den private leverandør har fået kendskab til i forbindelse med udførelsen af opgaven, og som er nødvendig for, at myndigheden kan varetage sine offentligretlige forpligtelser, uanset at opgavens varetagelse i øvrigt er overdraget til private leverandører.

Det er således hensigten med bestemmelsen at give myndigheden adgang til at indhente oplysninger til brug for varetagelse af myndighedens offentligretlige forpligtelser i forbindelse med overdragelse af opgaven til en privat leverandør. Dette gælder eksempelvis indhentelse af oplysninger til brug for tilsyn og kontrol med opgavens udførelse med henblik på at sikre, at lovgivningens krav til opgavens varetagelse opfyldes, herunder oplysninger til brug for behandling af klager over leverandørens varetagelse af opgaven. I sådanne tilfælde må den ordregivende offentlige myndighed have adgang til enhver oplysning, som er

nødvendig for at få sagen tilstrækkeligt oplyst i overensstemmelse med officialmaksimen. Adgangen til at indhente oplysninger gælder også, når myndigheden har pligt til at tilvejebringe eller videregive oplysninger til andre myndigheder, der har brug for oplysningerne til brug for løsning af deres forvaltningsopgaver. Der følger således en række særlige regler i lovgivningen om pligt til at videregive oplysninger. En sådan pligt følger bl.a. af § 31 i forvaltningsloven og af § 63 i lov om kommunernes styrelse.

Bestemmelsen giver ikke den ordregivende offentlige myndighed en fri adgang til at indhente oplysninger af enhver slags fra den private leverandør. Den ordregivende offentlige myndighed, der anmoder den private leverandør om oplysninger, kan alene forlange sådanne oplysninger udleveret, som det er nødvendigt at indhente til brug for varetagelse af myndighedens offentligretlige forpligtelser i forbindelse med den pågældende opgaves udførelse. Hertil kommer, at en offentlig myndighed altid er undergivet almindelige offentligretlige retsgrundsætninger, og indhentelse af oplysninger i medfør af bestemmelsen må derfor altid ske med henblik på varetagelse af saglige formål.

Endvidere gælder, at bestemmelsen alene omfatter oplysninger vedrørende udførelsen af selve den opgave, som den private leverandør udfører efter aftale med den ordregivende offentlige myndighed. Andre oplysninger, som den private leverandør måtte være i besiddelse af, kan således ikke kræves videregivet i medfør af bestemmelsen. Bestemmelsen indebærer desuden alene en pligt til at videregive oplysninger til den pågældende offentlige myndighed, som har indgået aftale med den private leverandør om udførelse af opgaven. Bestemmelsen regulerer derimod ikke den private leverandørs videregivelse af oplysninger til andre offentlige myndigheder.

Bestemmelsen omfatter – inden for ABServices generelle anvendelsesområde – enhver opgave, som udføres af en privat leverandør efter aftale med en offentlig myndighed. Bestemmelsen tager således sigte på såvel opgaver vedrørende betjening af borgere eller virksomheder (personlige tjenesteydelser) som levering af tjenesteydelser til selve myndigheden.

Ved siden af bestemmelsen gælder der efter lov om social service en underrettningsforpligtelse for enkeltpersoner i tilfælde, hvor særlige persongrupper har særlige behov.

Det bemærkes, at en privat leverandør, der udfører eller har udført en opgave efter aftale med en offentlig myndighed, er undergivet tavshedspligt efter straffelovens § 152a, jf. §

152. Denne tavshedspligtsbestemmelse kan ikke antages at være til hinder for den private leverandørs videregivelse af fortrolige oplysninger til den offentlige myndighed, som har overdraget opgavens udførelse til den private leverandør. Straffelovens § 152a kan derimod have betydning, såfremt den private leverandør ønsker at videregive oplysninger til en anden offentlig myndighed, privat person eller virksomhed.

Endvidere bemærkes, at spørgsmålet om, hvorvidt en anden borger, privat virksomhed eller en anden myndighed kan få adgang til aktindsigt afgøres efter forvaltningslovgivningens almindelige regler herom.

Endelig bemærkes, at reglerne i lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger (persondata-loven) skal iagttages af offentlige myndigheder og private virksomheder, i det omfang der foretages behandling, herunder videregivelse, af personoplysninger inden for lovens anvendelsesområde. For så vidt angår videregivelse af personoplysninger gælder reglerne i persondataloven ikke kun for private virksomheders videregivelse af oplysninger til offentlige myndigheder som beskrevet i § 12, stk. 1. Lovens regler skal tillige iagttages i de situationer, hvor en offentlig myndighed i forbindelse med udbud videregiver oplysninger til en privat virksomhed.

VIDERESENDELSE AF KLAGER

§ 13. Den private leverandør skal til den ordregivende offentlige myndighed videresende klager over leverandørens varetagelse af den pågældende opgave, såfremt klagen indebærer, at der skal træffes en forvaltningsafgørelse.

Stk. 2. Den private leverandør skal videregive de klager, der er omfattet af stk. 1, snarest efter, at den private leverandør har modtaget eller på anden måde fået kendskab til klagen.

Bemærkninger til § 13:

Det er udgangspunktet, at en offentlig myndighed alene kan overlade varetagelsen af faktisk forvaltningsvirksomhed til en privat leverandør. Varetagelse af myndighedsopgaver, herunder afgørelse af forvaltningssager, kan derimod ikke uden særlig lovhjemmel overlades til private leverandører. Bestemmelsen har på denne baggrund til formål at sikre, at den private leverandør videre sender klager over leverandørens opgavevaretagelse til den ordregivende offentlige myndighed, såfremt afgørelse af klagen indebærer, at der skal træffes en forvaltningsafgørelse. Behandling af andre klager forudsættes derimod behandlet af den private leverandør.

Afgrænsningen mellem klager, hvor der af den ordregivende offentlige myndighed skal træffes en forvaltningsafgørelse, og andre typer af klager, der kan behandles af den private leverandør, må afgøres i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige regler. Der er ikke i bestemmelsen søgt foretaget nogen nærmere afgrænsning heraf.

Det kan generelt anføres, at det henhører under den ordregivende offentlige myndighed at behandle klager, hvor der skal træffes afgørelse om, hvad der er eller skal være ret i en bestemt situation. En borgers klage over, at de ydelser, der modtages i forbindelse med den private leverandørs opgavevaretagelse, ikke opfylder lovgivningens krav på det pågældende område eller ikke er i overensstemmelse med myndighedens beslutning om tildeling af en ydelse, skal derfor behandles af den ordregivende offentlige myndighed, og den private leverandør skal derfor videresende sådanne klager til den ordregivende offentlige myndighed. Det bemærkes, at der kan være etableret særlige klagemyndigheder, der kan behandle denne type af klager. Bestemmelsen indebærer dog alene, at den private leverandør skal videresende klagen til den ordregivende offentlige myndighed, der herefter må foranledige klagen videresendt til rette myndighed.

Klager over den private leverandørs personales optræden eller henvendelser fra borgeren til leverandøren om den praktiske tilrettelæggelse af opgavens udførelse skal derimod som udgangspunkt ikke videresendes til den ordregivende offentlige myndighed. Det skal ligeledes bemærkes, at bestemmelsen ikke er til hinder for, at den private leverandør i visse tilfælde træffer aftale med myndigheden om fuldt ud at imødekomme en klage, uden at der iværksættes en egentlig klagesagsbehandling med videresendelse af klagen.

Spørgsmålet om, hvornår en henvendelse fra en borger har karakter af en klage, som skal behandles og afgøres af den ordregivende offentlige myndighed, må bero på et konkret skøn og kan i visse tilfælde give anledning til tvivl. I sådanne tilfælde må den private leverandør rette henvendelse til den ordregivende offentlige myndighed, der herefter må afgøre, om klagen skal behandles af myndigheden

Alt efter kontraktydelsens omfang og art kan det være naturligt, at der fastsættes procedurer for behandling af klager over serviceydelsen, herunder hvorledes leverandørens medarbejdere, der konkret udfører arbejdet, skal inddrages/orienteres.

D. Betaling, prisregulering og bonus

BETALING

§ 14. Betaling skal ske inden udløb af den aftalte betalingsfrist

Stk. 2. En aftalt betalingsfrist kan tidligst regnes fra det tidspunkt, hvor ydelsen faktisk leveres.

Stk. 3. Hvis ordregiver er uenig med leverandøren om betalingens størrelse eller forfaldstid skal ordregiver uden ugrundet ophold gøre indsigelse herom, idet indsigelsen ellers fortabes. Den uomstridte del af kravet skal betales uanset indsigelse.

Stk. 4. Hvis der mellem kontraktsparterne er uenighed om betalingen, herunder om ordregivers adgang til at holde betalinger tilbage eller foretage modregning i leverandørens betalingskrav, finder reglerne i § 33 anvendelse, hvis en kontraktspart begærer det.

Bemærkning til § 14:

Set i lyset af de store forskelle i de ydelser, som omfattes af ABService samt de forskellige kutymmer i forskellige brancher, er der ikke i § 14 fastsat en konkret betalingsfrist.

En sådan betalingsfrist bør fastsættes i den konkrete aftale, hvorved der kan tages behørigt hensyn til den enkelte ydelses art og kutymmer i de enkelte brancher.

I den forbindelse er det vigtigt at have for øje, at den konkrete frist, tager hensyn til momsafregningsregler og mulighederne for elektronisk behandling

Det fremgår af rentelovens § 3, at »rente skal betales fra forfaldsdagen, hvis denne er fastsat i forvejen«. Forfaldsdagen anses for bestemt i forvejen, hvis den er fastsat til en bestemt dag eller til et bestemt tidsrum efter en begivenheds indtræden. Afgørende er, at debitor har haft mulighed for at indrette sig på, at han på dette tidspunkt måtte have de fornødne pengemidler rede. Der vil derfor påløbe renter efter udløb af en aftalt betalingsfrist.

Bestemmelsen gælder også for fakturering af supplerende serviceydelser.

GENEREL PRISREGULERINGSBESTEMMELSE.

§ 15. Medmindre andet fastsættes i udbudsmaterialet reguleres prisen i kontraktperioden én gang årligt med det af Danmarks Statistik offentliggjorte indeks, som i sin opbygning bedst muligt svarer til opgaven.

Bemærkninger til § 15:

Såfremt der på det pågældende område findes en branchesædvane vil det være naturligt at henvise til denne. Det skal kunne udledes med klarhed af udbudsmaterialet, efter hvilket indeks eller hvilken sædvane, prisen reguleres, og hvilke faktorer (andele) der procentuelt indgår i reguleringen.

I forbindelse med udarbejdelse af udbudsmaterialet skal der tages stilling til, om der ved kontrakter af kortere varighed vil være behov for en regulering af priserne, idet leverandøren har mulighed for at foretage en kalkulation, der dækker de forventede omkostninger.

BONUS

§ 16. Ordregiveren udbetaler bonus til leverandøren, såfremt der er truffet særlig aftale herom.

Bemærkninger til § 16:

Da udformning af eventuelle bonusbestemmelser er tæt knyttet til den konkrete serviceydelse, forudsættes den nærmere fastsættelse heraf at skulle ske ved individuel forhandling, medmindre bestemmelser herom er fastsat i et eventuelt udbudsmateriale.

E. Misligholdelse - beføjelser

MISLIGHOLDELSE

§ 17. Er serviceydelsen ikke udført i overensstemmelse med § 7, uden at dette skyldes ordregiverens forhold, eller forhold i øvrigt som ordregiveren bærer risikoen for, foreligger der misligholdelse.

Stk. 2. Der foreligger også misligholdelse, hvis serviceydelsen ikke lever op til ordregiverens berettigede krav ifølge § 9, eller hvis leverandøren ikke opfylder andre krav, som ifølge aftalen stilles i forbindelse med levering af serviceydelsen, eller som følger af aftalen i øvrigt.

Bemærkninger til § 17:

I det tilfælde, hvor det er umuligt at leveres på grund af udefrakommende omstændigheder, som kontraktspartnerne ikke har indflydelse på, vil det bero på en fortolkning af den øvrige aftale hvem der må bære risikoen herfor. Udgangspunktet synes at være, at såfremt leverandøren ikke efter aftalen har pligt til at overvinde disse omstændigheder, da vil der foreligge fordringshavermora, såfremt serviceydelsen i øvrigt er klar til levering.

I særligt kvalificerede situationer vil der foreligge force majeure, hvorfor § 20 vil regulere erstatnings- og betalings spørgsmål.

Der foreligger også misligholdelse, såfremt andre pligter efter aftalen ikke opfyldes, fx overtrædelse af oplysningspligter efter fx §§ 12 og 31.

§ 18. Er der i aftalen fastsat tidsfrister for leverandørens udførelse af arbejdet eller dele heraf, og leveres serviceydelsen eller delydelsen ikke i rette tid, uden at dette skyldes ordregiverens forhold, eller forhold i øvrigt som ordregiveren bærer risikoen for, foreligger der ligeledes misligholdelse.

Stk. 2. Betaler ordregiveren ikke i rette tid, eller undlader ordregiveren at opfylde sin forpligtelse til at medvirke til, at leverandøren kan levere rigtig ydelse, foreligger der tilsvarende misligholdelse fra ordregiverens side.

Bemærkning til § 18:

Bestemmelserne omhandler de tilfælde, hvor der i kontrakten er indsat tidsfrister for levering af serviceydelsen, og omfatter også forsinkelser af delleverancer og delbetalinger.

Udover betalingsforpligtelsen har ordregiveren andre forpligtelser i forbindelse med aftalen, herunder at stille forudsatte og nødvendige hjælpe- og suppleringsydelser, informationer m.v. til rådighed for leverandøren. Hvis ordregiverens manglende medvirken i så henseende er årsag til, at leverandøren ikke kan levere sin serviceydelse, foreligger der ifølge stk. 2 ligeledes misligholdelse. Der foreligger dog alene misligholdelse, hvor ordregiver ikke lever op til en forpligtelse gående ud på positivt at medvirke ved at stille nødvendige hjælpe- og suppleringsydelser, informationer m.v. til rådighed for leverandøren. Almindelig fordringshavermora, hvor ordregiveren "blot" undlader at medvirke til at aftage ydelsen, udgør således ikke misligholdelse fra ordregivers side.

§ 19. En kontraktspart, som må indse, at der er risiko for misligholdelse, har pligt til uden ugrundet ophold at give den anden kontraktspart begrundet meddelelse herom.

Bemærkninger til § 19:

Pligten må ses som en udbygning af parternes almindelige pligt til gensidig loyal oplysning vedrørende omstændigheder af betydning for aftaleforholdet. Pligten omfatter også force majeure-situationer (sml. § 20 og især bemærkningerne til § 20, stk. 1 og 6). Tilsidesættelse af meddelelsespligten udløser ikke automatisk misligholdelsesbeføjelser, men vil fx kunne indgå i en eventuel senere tabsbegrænsnings- og erstatningsvurdering såvel som i vurderingen af en eventuel misligholdelses væsentlighed.

FORCE MAJEURE

§ 20. Ingen kontraktspart er erstatningsansvarlig for forhold, som ligger uden for kontraktspartens kontrol, og som kontraktsparten ikke ved aftalens indgåelse burde have taget i betragtning.

Stk. 2. Kontraktspartens adgang til at kræve bod, jf. § 26, bortfalder ligeledes i de i stk. 1 nævnte tilfælde.

Stk. 3. Forhold, som forhindrer en underleverandør, som leverandøren efter kontraktsindgåelsen overlader opgaver til efter § 3, stk. 4, i at opfylde sin aftale med leverandøren, kan leverandøren kun påberåbe sig som force majeure over for ordregiveren, i det omfang samme forhold ville have forhindret leverandøren i at levere serviceydelsen, dersom denne havde valgt en anden underleverandør eller havde valgt ikke at betjene sig af underleverandører.

Stk. 4. Force majeure kan højst gøres gældende, så længe som force majeure-situationen varer.

Stk. 5. Betalinger knyttet til leveringer, der forsinkes eller ikke leveres på grund af force majeure, udskydes eller bortfalder tilsvarende.

Stk. 6. Såfremt en kontraktspart vil påberåbe sig force majeure, skal denne give skriftlig meddelelse herom til den anden kontraktspart uden ugrundet ophold, efter at force majeure-situationen er indtrådt.

Bemærkninger til § 20:

Bestemmelsen i stk. 1 tilsigter i forenklet form at gengive en almindelig force majeure-regel, sml. princippet i købelovens § 24. Herved sigtes normalt til udefra kommende,

ekstraordinære og upåregnelige begivenheder, som forhindrer en opfyldelse af aftalen, og som det på forhånd er klart, at det ikke er muligt at afværge.

Klare eksempler på force majeure vil være krig, naturkatastrofer og ildebrand. Dårligt vejr og manglende arbejdskraft vil f.eks. lige så klart ikke kunne vurderes som force majeure. En mere omfattende strejke eller lockout *kan* efter omstændighederne skulle vurderes som force majeure (f.eks. en generalstrejke), hvorimod dette typisk ikke gælder mere begrænsede strejker og lockouts. Normalt vil der ikke være tale om force majeure, hvis en strejke kun rammer netop *denne* leverandørs virksomhed. Ved afgørelsen af om strejker eller lockout er force majeure, skal sagens konkrete omstændigheder inddrages, herunder både forhold vedrørende kontraheringstidspunktet og arbejdskonfliktens karakter. Prisstigninger vil kun i helt ekstraordinære tilfælde være omfattet (såkaldt økonomisk force majeure).

Force majeure-bestemmelsen drejer sig alene om bortfald af kontraktsparternes erstatningsansvar samt om bortfald af kontraktsparternes pligt til naturalopfyldelse. Kontraktsparternes hævedgang og adgang til at kræve forholdsmæssigt afslag berøres derimod ikke.

Leverandørens forpligtelser over for ordregiveren ændres ikke ved antagelse af underleverandører, sml. herved § 3, stk. 3. Omstændigheder, som kun rammer den af leverandøren valgte underleverandør betragtes ikke som force majeure efter § 20, såfremt der alene er tale om en underleverandør, som ordregiver efter kontraktsindgåelsen »accepterer« efter § 3, stk. 4.

Bestemmelsen er formuleret ud fra den antagelse, at en eventuel underleverandør - uanset ordregiverens ikke har nægtet overladelse af arbejdsopgaver til en underleverandør efter § 3, stk. 4 - er *leverandørens valg*. Har ordregiveren derimod *betingsat sig*, at leverandøren benytter en bestemt underleverandør må leverandøren antages at være ansvarsfri i det hele taget (dvs. ikke blot i force majeure-tilfælde), i det omfang netop denne underleverandørs svigt er årsag til manglende rigtig opfyldelse af kontrakten. I de tilfælde, hvor leverandøren i sit tilbud gør opmærksom på, at en del af leverancen vil foretages af navngivne underleverandører vil § 20, stk. 3, ikke finde anvendelse, idet ordregiver på forhånd er bekendt med, at forpligtelsen udføres af den pågældende underleverandør, og vil kunne tage højde for dette i forbindelse med tildelingen af ordren. Det er derfor alene, hvor der foreligger en leverandør, som ordregiver »accepterer« efter § 3, stk. 4, at § 20, stk. 3, bliver relevant.

Der tænkes ikke i bestemmelsen på »underleverandører« som sælger materialer til leverandøren, som denne bruger til levering af serviceydelsen. Her skal der, som ved levering af andre genusydelse, foreligge umulighed for at foretage erstatningskøb, før force majeure bliver aktuell.

Det følger af § 19, at den pågældende kontraktspart kan have pligt til at give meddelelse om en truende force majeure-situation, inden den indtræder. En eventuel misligholdelse af denne forpligtelse er dog uden direkte sammenhæng med reglen i § 20, stk. 6.

REKLAMATION OG VARSEL

§ 21. Vil en kontraktspart påberåbe sig en misligholdelse, skal denne give den anden kontraktspart meddelelse herom uden ugrundet ophold, efter at misligholdelsen er eller burde være opdaget.

Stk. 2. Vil en kontraktspart hæve kontrakten eller kræve afhjælpning eller omlevering, skal denne uden ugrundet ophold, efter at misligholdelsen er eller burde være opdaget, give den anden kontraktspart meddelelse herom. Undlader kontraktsparten dette, har parten fortabt sin ret til at hæve kontrakten eller til at kræve afhjælpning eller omlevering. Det samme gælder for ordregiverens ret til at kræve bod efter § 26.

Stk. 3. Krav om forholdsmæssigt afslag eller erstatning skal opgøres og fremsættes uden ugrundet ophold efter meddelelse i henhold til stk. 1, idet retten ellers fortabes.

Bemærkninger til § 21:

Bestemmelsen i stk. 1 fordrer blot en »neutral« reklamation, hvor misligholdelsen gøres gældende, uden at det nødvendigvis samtidig oplyses, hvilke misligholdelsesbeføjelser der ønskes bragt i anvendelse. Vil ordregiveren benytte sig af en af de i stk. 2 nævnte beføjelser, må han derimod uden ugrundet ophold meddele leverandøren *dette* (en såkaldt »specificeret« reklamation).

Ved krav om efterlevering vil en del af ydelsen være udeblevet, hvorfor der foreligger misligholdelse. Imidlertid er efterlevering i realiteten blot et krav om opfyldelse af kontrakten, hvorfor der ikke kræves »specificeret« reklamation efter § 21, stk. 2.

En reklamation skal altid angive *hvilken misligholdelse*, der påberåbes, således at den anden kontraktspart gives mulighed for at tage stilling til berettigelsen heraf. Dette gælder også en neutral reklamation efter stk. 1.

Bedømmelsen af hvorvidt reklamationsfristen »uden ugrundet ophold« er overholdt eller ej må bero på en konkret vurdering. Der må tilstås kontraktsparten en passende tid til at overveje situationen nærmere uden at opholdet betegnes som ugrundet.

Bestemmelsen udelukker ikke, at den kontraktspart, der kan påberåbe sig en misligholdelse og fx gøre ophævelsesbeføjelsen gældende, nøjes med at *forbeholde sig retten* hertil, for det tilfælde at den anden kontraktspart ikke retter for sig inden en bestemt frist (dvs. i første omgang blot giver en "advarsel").

Tidsfristen i stk. 3 for at fremsætte økonomiske krav er fastsat ud fra hensyn til muligheden for at opgøre størrelsen af afslag eller tab.

§ 22. En kontraktspart fortaber dog uanset § 21 ikke sin ret til at påberåbe sig misligholdelse, når den anden kontraktspart har handlet svigagtigt, eller når denne part har gjort sig skyldig i grove fejl og forsømmelser, og dette medfører betydelig skade for parten.

STANDSNINGSRET

§ 23. Hvis ordregiveren ikke har betalt i rette tid, kan leverandøren efter et varsel på 5 hverdage standse arbejdet. Standsningsretten ophører straks, når ordregiverens betaling erlægges.

Bemærkninger til § 23:

Retten til - efter varsel/advarsel - at standse arbejdet skal ses i sammenhæng med bestemmelsen i § 29, stk. 3, om ophævelse.

Standsningsretten påvirkes ikke af, at betalingsspørgsmålet i medfør af § 14, stk. 4, indbringes for Voldgiftsretten til afgørelse efter § 33.

Leverandøren bærer i overensstemmelse med almindelig obligationsret selv risikoen for, at betingelserne for udøvelse af standsningsret er opfyldt (standpunktsrisiko). Såfremt leve-

randøren er berettiget til at udøve standsningsret, vil den forsinkede levering som følge heraf ikke kunne påberåbes af ordregiveren som misligholdelse.

Standsningsretten gælder ikke i forbindelse med »ophævelsesmoratoriet« i § 30, stk. 3. Til gengæld kan der for denne periode kræves forudbetaling, jf. § 30, stk. 3, 2. pkt.

AFHJÆLPNING M.V.

§ 24. Ordregiveren kan, hvor dette er praktisk muligt, kræve afhjælpning, efterlevering eller omlevering, medmindre det vil volde leverandøren uforholdsmæssig omkostning eller væsentlig ulempe.

Stk. 2. Såfremt afhjælpning, efterlevering eller omlevering kan ske uden væsentlig forsinkelse og uden væsentlig gene for ordregiveren i øvrigt, har leverandøren ret til at foretage dette. Leverandøren skal straks efter modtagelse af reklamation give ordregiveren meddelelse, hvis leverandøren ønsker at udøve denne ret.

Stk. 3. Foranstaltninger efter stk. 1 og 2 skal ske uden ugrundet ophold, efter at kravet herom er fremsat.

Bemærkning til § 24:

Bestemmelsen retter sig mod de situationer, hvor muligheden for at opnå formålet med leverancen på tidspunktet for en eventuel afhjælpning, efterlevering eller omlevering ikke er forspildt.

Ved bedømmelsen af, om der er tale om en væsentlig ulempe/gene, kan det bl.a. tillægges betydning, om der er tale om gentagen misligholdelse.

FORHOLDSMÆSSIGT AFSLAG

§ 25. I det omfang den leverede serviceydelse ikke er kontraktmæssig, jf. § 17, og dette har bevirket en værdiforringelse, som ikke er kompenseret ved afhjælpning, efterlevering eller omlevering, efter § 24, er ordregiveren berettiget til at kræve et forholdsmæssigt afslag i den aftalte pris.

Bemærkning til § 25:

Afslagsbeføjelsen forudsætter, at der foreligger en misligholdelse, og at misligholdelsen bevirker en værdiforringelse, som muliggør, at afslaget kan udregnes »forholdsmæssigt« i forhold til den værdi, som serviceydelsen ville have haft ved rigtig opfyldelse. Afslagsbeføjelsen vil derfor ikke i alle misligholdelsestilfælde være relevant.

BOD

§ 26. Leverer leverandøren ikke serviceydelsen i overensstemmelse med aftalen, kan ordregiveren pålægge leverandøren en bod, såfremt og i det omfang der er truffet særlig aftale herom.

Bemærkninger til § 26:

Eventuelle bodsbestemmelser skal - lige som bonusbestemmelser, jf. § 16 - aftales konkret.

En bod vil normalt have til formål af bevirke en adfærdsregulering, som tilskynder til overholdelse af frister, foretagelse af pligtige kontrolundersøgelser m.v. Bodden vil typisk være lille i forhold til det samlede kontraktsbeløb og har ingen umiddelbar sammenhæng med erstatning for tab, som kan opstå ved den bodsbelagte handling/undladelse. Imidlertid kan baggrunden for at fastsætte bestemmelser om bod også være, at det vil være uklart, hvordan et tab erstatningsmæssigt kan opgøres. I disse tilfælde vil bodden udgøre en normeret erstatning, som træder i stedet for en tabserstatning. I sådanne tilfælde vil der ikke kunne kræves erstatning ved siden af bodden, se nærmere § 28, stk. 2.

Det bør altid præciseres, hvilke overtrædelser af kontrakten, der er bodsbelagte, og forholdet mellem bod og erstatning. I mangel af anden aftale herom vil der efter § 28, stk. 2, kunne kræves erstatning for tab ud over en betalt bod. Se nærmere bemærkningerne til § 28, stk. 2.

I forbindelse med indgåelse af aftalen om bod bør parterne tage stilling til, om bodden udløses på objektivi grundlag, dvs. uden krav om et erstatningsretligt ansvarsgrundlag, jf. dog § 20, stk. 2, eller om der skal foreligge en ansvarspådragende handling/undladelse, før bodden udløses.

Det forudsættes, at kontraktspartnerne, dersom de vedtager en særlig bestemmelse om bod, også tager stilling til, om bodden skal udløses i ethvert tilfælde af misligholdelse eller fx kun

ved forsinket levering af serviceydelsen, ved serviceydelsens manglende opfyldelse af kvalitetskrav eller i andre bestemte misligholdelsessituationer. Kontraktsparterne bør endvidere aftale, om boden udløses en gang for hver overtrædelse, eller om boden, når den en gang er udløst, frigør leverandøren for at overholde en forpligtelse.

FORÆLDELSE

§ 27. Hvis tidligere forældelse ikke følger af andre regler ophører ethvert krav 5 år efter aftaleforholdets udløb, hvad enten dette sker til et i forvejen aftalt tidspunkt eller efter opsigelse eller ophævelse. Hvis en tidsbegrænset kontrakt forlænges, medfører dette ikke en tilsvarende forlængelse af 5-årsfristen for forhold, som knytter sig til den første kontraktperiode. Afbrydelse af fristen sker ved påkrav.

Stk. 2. Har en kontraktspart handlet svigagtigt, eller har han gjort sig skyldig i grov uagtsomhed med betydelig skade for den anden kontraktspart til følge, gælder bestemmelsen i stk. 1 ikke.

Bemærkning til § 27:

Bestemmelsen vedrører primært skjulte fejl og mangler, idet synlige fejl og mangler er omfattet af reklamationsreglerne. Da de færreste fejl og mangler kan påregnes at forblive "skjult" i årevis, har bestemmelsen i praksis næppe noget stort anvendelsesområde.

Fristens begyndelsestidspunkt afviger fra 1908-lovens («den tid, da fordringen af fordringshaveren kan kræves betalt»), og der er ikke som i 1908-loven nogen suspensionsmulighed. AB 92 § 36 regner til sammenligning 5-års fristen fra »arbejdets aflevering«.

Såvel reklamationsreglerne som 1908-loven kan efter omstændighederne føre til en hurtigere fortabelse/forældelse end ABService-bestemmelsen.

Har en kontraktspart handlet som beskrevet i stk. 2, gælder dansk rets almindelige forældelsesregler, herunder suspensionsreglen i 1908-loven samt DL 5-14-4.

Der kan endvidere foreligge særlige forældelsesregler som fx lov om patientforsikring. Loven gælder både for offentlige og private sygehuse. Loven indebærer en forældelsesfrist på 10 år for erstatninger efter loven. Ordregiver bør i sådanne tilfælde fravige § 27 for at kunne gøre regres gældende.

ERSTATNING

§ 28. Hver kontraktspart er erstatningsansvarlig efter dansk rets almindelige regler for manglende medvirken til rigtig opfyldelse af kontrakten. Leverandøren hæfter ikke for driftstab, avancetab eller andet indirekte tab.

Stk. 2. En aftalt bod er ikke til hinder for, at ordregiveren kan kræve erstatning for et eventuelt yderligere tab. Dette gælder dog ikke, såfremt bodens funktion er at træde i stedet for erstatning.

Bemærkninger til § 28:

Erstatningsbeføjelsen må formentlig antages at være mest praktisk relevant ved misligholdelse fra leverandørens side, men *kan* også tænkes bragt i anvendelse ved misligholdelse fra ordregiverens side.

I tilfælde af *betalingsforsinkelse* fra ordregiverens side kan leverandøren kræve morarenter efter rentelovens regler, jf. bemærkningerne til § 14. Morarenter er ikke afhængige af, at de almindelige erstatningsbetingelser er opfyldt, men har karakter af en slags objektiv normaltabserstatning for misligholdelse af pengeforpligtelser. Leverandøren har ikke herudover krav på erstatning for eventuelt yderligere rentetab.

Efter dansk rets almindelige erstatningsregler kan følgeskader almindeligvis kræves erstattet med den begrænsning, der følger af adækvanslæren. Imidlertid kendes ansvarsbegrænsninger fra adskillige salgs- og leveringsbetingelser, samt fra ABR 89 punkt 6.2.4 og AB 92, § 35, stk. 2. De tab, der undtages efter bestemmelsen i § 28, stk. 1, er de følgeskader, der har karakter af indirekte tab. Ingen af de nævnte bestemmelser – eller AB 92-betænkningen – giver dog nogen præcis vejledning om bestemmelseernes rækkevidde (begrebernes afgrænsning). I AB 92-betænkningen (Bet. 1246/1993, side 133) udtales således:

“Udvalget har fundet, at det ikke er hensigtsmæssigt nærmere at opregne, hvad der skal forstås som »indirekte tab«. En sådan opregning har vist sig at medføre betydelige vanskeligheder, bl.a. som følge af risikoen for falske modsætningsslutninger. Den nærmere fastlæggelse af begrebet »indirekte tab« vil efter udvalgets opfattelse – som hidtil – bedst kunne ske i domstols- og voldgiftsretspraksis.”

De “indirekte tab” må dog i denne sammenhæng skulle forstås som de følgeskader, der har karakter af almindelig formueskade såsom driftstab, avancetab og lignende (modsat “fysiske” følgeskader såsom skade på person eller ting). Indirekte tab i forhold til serviceydelser

vil således som udgangspunkt kunne defineres som tab ved ikke at kunne anvende kontraktgenstanden efter formålet og som tab ved ikke at kunne opfylde sine kontraktmæssige forpligtelser overfor 3. mand.

Ansvarsbegrænsningen vedrørende indirekte tab regulerer ikke de følgeskader, der er et resultat af et “defekt produkt” eller af “farlige egenskaber” ved leverede materialer m.v., og som er omfattet af reglerne om produktansvar.

Der kan efter § 28, stk. 2, kræves erstatning for tab, som overstiger en betalt bod. Denne bestemmelse bygger på det udgangspunkt, at bod som udgangspunkt skal virke adfærdregulerende og ikke som en aftalt normering af erstatningen. Såfremt det fremgår af bestemmelsen om bod, at den skal træde i stedet for erstatning, vil der ikke kunne kræves yderligere erstatning efter § 28, stk. 2, 2. pkt.

Retten til naturalopfyldelse består fortsat *uafhængigt* af bods- og/eller erstatningsbeføjelsen og kan (når aftalen ikke hæves) håndhæves ved fogedens hjælp efter retsplejelovens kapitel 48 (§§ 529 og 533).

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 26.

OPHÆVELSE

§ 29. Aftalen kan ophæves af ordregiveren, hvis der foreligger en væsentlig misligholdelse fra leverandørens side. I bedømmelsen af misligholdelsens væsentlighed indgår serviceydelsens beskaffenhed, misligholdelsens karakter, risiko for gentagelse, misligholdelsens betydning for ordregiveren, ordregiverens eventuelle offentligretlige forpligtelse til at sørge for serviceydelsen, ophævelsens betydning for leverandøren samt omstændighederne i øvrigt.

Stk. 2. Der foreligger ikke væsentlig misligholdelse, så længe der kan ske afhjælpning, efterlevering eller omlevering efter § 24.

Stk. 3. Aftalen kan ophæves af leverandøren, hvis ordregiveren væsentligt misligholder sin forpligtelse til at medvirke til serviceydelsens rigtige levering eller sin betalingsforpligtelse. Leverandøren kan dog ikke hæve aftalen, hvis dennes interesser er tilstrækkeligt tilgodeset gennem adgangen til at standse arbejdet, jf. § 23.

Bemærkninger til § 29:

Forsinkelse eller anden misligholdelse af en enkelt levering/dellevering ud af en række er alene væsentlig, hvis det udtrykkeligt i aftalen er anført, at en sådan "delvis" misligholdelse skal anses som væsentlig for aftalen som helhed, hvis den set ud fra sammenhængen mellem leveringerne må betragtes som væsentlig, eller hvis gentagelse må ventes.

Ud over at misligholdelsens betydning for ordregiveren selvfølgelig indgår i væsentlighedsvurderingen, kan der bl.a. også tages hensyn til, i hvilket omfang misligholdelsen kan lægges leverandøren til last. Hvor leverandøren har handlet *svigagtigt*, herunder hvor han fx *svigagtigt* har forsøgt at skjule misligholdelsen for ordregiveren, må dette sidestilles med væsentlig misligholdelse.

Ydelsens karakter af fx social omsorg såvel som ordregiverens eventuelle offentligretlige forpligtelse til at stille serviceydelsen til rådighed for borgerne kan trække i retning af en skærpet bedømmelse af misligholdelsens væsentlighed.

Generelt gælder i øvrigt, at ophævelse ofte vil være en meget indgribende og følelig reaktion i vedvarende, entrepriselignende aftaleforhold, hvorfor kravet til misligholdelsens væsentlighed (som begrundelse for ophævelse) alt andet lige må antages at være relativt større i sådanne forhold.

Væsentlig misligholdelse fra ordregiverens side kan fx foreligge i form af, at ordregiveren undlader at stille forudsatte og nødvendige hjælpe- eller suppleringsydelser, informationer mv. til rådighed for leverandøren eller på anden måde groft tilsidesætter sin loyalitetspligt. Sml. § 18, stk. 2.

Bestemmelsen er formuleret ud fra den betragtning, at leverandørens interesser i tilfælde af korterevarende betalingsforsinkelse som regel vil være tilstrækkeligt tilgodeset gennem adgangen til at varsle arbejdsstandsning, idet detentionsretten (retten til at tilbageholde egen ydelse) normalt vil virke som et stærkt pressionsmiddel – men at leverandøren omvendt skal kunne hæve aftalen, såfremt ordregiveren udviser grov forsømmelighed med hensyn til at begrænse forsinkelsen, herunder uberettiget vægring ved (manglende vilje til) at betale. Der kan dog formentlig også tænkes tilfælde, hvor leverandørens likviditet selv ved et korterevarende betalingsforsinkelse belastes i så urimelig grad, at dennes interesser ikke kan antages at være tilstrækkeligt tilgodeset gennem adgangen til at standse arbejdet,

og hvor betalingsforsinkelsen derfor umiddelbart må vurderes som en væsentlig og hævebegrundende misligholdelse.

I tilfælde af betalingsforsinkelse gælder i øvrigt renteloven, sml. bemærkningen til § 14.

VIRKNING AF OPHÆVELSE

§ 30. Ved ophævelse af aftalen tilbagebetaler leverandøren eventuelt modtaget vederlag for endnu ikke udført levering og ordregiver betaler for eventuelt modtaget, men endnu ikke betalt levering.

Stk. 2. Kontraktsparterne leverer så vidt muligt til rådighed stillede aktiver tilbage ved ophævelse af kontrakten.

Stk. 3. Hvor et leveringsophør efter en ophævelse vil være velfærdstruende for borgere, der er afhængige af serviceydelsen, kan ordregiveren uanset aftalens ophævelse kræve, at leverandøren i en overgangsperiode stiller ressourcer til rådighed for levering af serviceydelsen, indtil leveringen med rimeligt varsel kan overtages af ordregiveren eller en anden leverandør. Levering i overgangsperioden sker på samme vilkår som i den ophævede aftale, idet den leverandør, som hæver aftalen eller frem til ophævelsen har udøvet standsningsret, dog kan forlange forudbetaling for ydelserne.

Bemærkning til § 30:

Til rådighed stillede aktiver kan fx være maskiner, varelagre, beklædning, nøgler, dokumenter mv., som kontraktsparterne har udvekslet i forbindelse med opfyldelse af aftalen.

Stk. 3 har til formål at sikre ordregiveren en rimelig tid til at indrette sig på de ændrede forhold og herunder især sikre, at ophævelsen ikke efterlader opgaven uløst i en periode, indtil der kan findes en ny leverandør. Der indføres med andre ord mulighed for et »ophævelsesmoratorium«.

Efter formuleringen gælder § 30, stk. 3 (ligesom stk. 1 og 2), selv om aftalen retmæssigt ophæves af leverandøren pga. væsentlig misligholdelse fra ordregiverens side. Bestemmelsen i stk. 3 gælder imidlertid kun, hvor helt afgørende velfærdsinteresser står på spil for borgere, som er afhængige af ydelsen, ligesom bestemmelsen i tilfælde af ordregivers misligholdelse kun forpligter leverandøren til fortsat at levere mod forudbetaling.

Såfremt det er leverandøren, som hæver aftalen, bør leverandøren kunne kræve forudbetaling for at levere ydelserne. Imidlertid har udvalget fundet, at leverandørens stilling må styrkes yderligere, da leverandøren efter § 29, stk. 3, ikke kan hæve aftalen, såfremt dennes interesser er tilstrækkeligt tilgodeset gennem adgangen til at standse arbejdet. Der må derfor også kunne kræves forudbetaling, såfremt der er udøvet standsningsret frem til ophævelsen.

F. Forpligtelser ved arbejdsgiverskift m.v.

§ 31. Kontraktsparterne vedkender sig deres respektive lov- og overenskomstmæssige forpligtelser over for de medarbejdere, som berøres af overdragelsen.

Stk. 2. Kontraktsparterne er pålagt en gensidig loyal oplysningspligt, bl.a. for at informationsforpligtelsen i § 5 i Lov om lønmodtagers retsstilling ved virksomhedsoverdragelser bliver opfyldt.

Stk. 3. Ordregiveren har pligt til i muligt omfang at oplyse leverandøren om de aktuelle og fremtidige forpligtelser overfor medarbejderne, der gælder i henhold til kollektive overenskomster og aftaler m.v., og som leverandøren skal respektere i henhold til lov om lønmodtagers retsstilling ved virksomhedsoverdragelse. Ordregiveren har tillige pligt til i muligt omfang at afgive oplysninger, der gør det muligt for leverandøren at vurdere, hvorvidt lov om lønmodtagers retsstilling ved virksomhedsoverdragelser finder anvendelse.

Stk. 4. I rimelig tid inden nærværende aftales ophør har leverandøren samme forpligtelse som ordregiveren efter stk. 3 til at oplyse ordregiveren om alle kollektive overenskomster og aftaler m.v. af relevans for ordregiveren eller en eventuel ny leverandør i forbindelse med overtagelse af medarbejdere.

Bemærkninger til § 31:

§ 31, stk. 1, skal ikke forstås som en kontraktuel forpligtelse, som kan bevirke misligholdelse, men som en ordensmæssig forskrift, der sætter de følgende stykker i perspektiv. Derudover skal bestemmelsen sikre, at ordregivere og leverandørerne er særlige opmærksomme på de lovmæssige forhold, herunder især virksomhedsoverdragelsesloven, der beskytter medarbejdere ved virksomhedsoverdragelse.

G. Tvister

SYN OG SKØN

§ 32. Hvis der i tilfælde af uoverensstemmelser mellem kontraktsparterne eller for at sikre bevisets stilling ønskes syn og skøn, fremsættes begæring herom til Det Danske Voldgiftsinstitut. Hver kontraktspart kan ensidigt begære syn og skøn.

Stk. 2. Begæringen skal ved fremsættelsen være ledsaget af oplysning om, hvilke kontraktsparter sagen vedrører, samt disse kontraktsparters adresse og telefonnummer, en skriftlig fremstilling, hvori gives en kort redegørelse for sagen, og som indeholder de spørgsmål, som skønsmanden skal besvare (skønstemaet), de dokumenter, der er af betydning for sagen, og eventuel angivelse af de ønskede tekniske kvalifikationer hos skønsmanden.

Stk. 3. Der udmeldes i almindelighed én skønsmand. Hvis Voldgiftsinstituttet finder, at der er anledning dertil, kan der udmeldes to, eller under ganske særlige omstændigheder flere skøns mænd. Der skal ved afgørelsen heraf tages hensyn til kontraktsparternes ønske.

Stk. 4. Nyt syn og skøn ved anden skønsmand kan kun finde sted, hvis Voldgiftsinstituttet finder, at der er anledning dertil. Hvis begæring om voldgiftsbehandling af tvisten er indgivet, jf. § 34, tager Voldgiftsretten stilling til fremsatte begæringer om supplerende syn og skøn eller nyt syn og skøn ved samme eller anden skønsmand.

Stk. 5. Den eller de, der har fremsat begæring om skønsforretningen, hæfter for udgifterne herved, herunder skønsmandens honorar, der fastsættes af Voldgiftsinstituttet. Hvis tvisten eller en del deraf indbringes for Voldgiftsretten, tages udgiften og dens nødvendighed i betragtning ved fastsættelsen af sagsomkostninger. Voldgiftsretten fastsætter i så fald skønsmandens honorar.

Stk. 6. Når nærværende almindelige betingelser gælder i forholdet mellem ordregiver og leverandør, gælder bestemmelserne i stk. 1-5 også i det indbyrdes forhold mellem flere »parallelle« leverandører.

Stk. 7. For syn og skøn gælder de regler, som er fastsat af Det Danske Voldgiftsinstitut.

Bemærkninger til § 32:

§ 32, stk. 6 gælder kun forholdet mellem ordregivers direkte kontrahenter. Eventuelle underleverandører er med andre ord *ikke* omfattet, se § 3, stk. 4.

SAGKYNDIG BESLUTNING OM STILLET SIKKERHED M.V.

§ 33. På en kontraktsparts begæring kan Det Danske Voldgiftsinstitut udpege en sagkyndig til at træffe beslutning om udbetaling af stillet sikkerhed, jf. § 5, stk. 4, og om betalingen, herunder om berettigelsen af at holde betalinger tilbage eller foretage modregning, i tilfælde af uenighed som nævnt i § 14, stk. 4.

Stk. 2. Det Danske Voldgiftsinstitut kan efter sagens karakter bestemme, at beslutningen skal træffes af flere sagkyndige.

Stk. 3. Begæringen skal indeholde de oplysninger m.v. som fremgår af § 32, stk. 2. Kopi af begæringen fremsendes samtidig til leverandøren.

Stk. 4. Det Danske Voldgiftsinstitut fastsætter en kort frist for leverandøren til at afgive et indlæg. Den sagkyndige kan - hvor der er særlig anledning dertil - give kontraktsparterne adgang til at fremkomme med yderligere et indlæg inden udløbet af en kort frist, som den sagkyndige fastsætter. Efter udløbet af fristen træffer den sagkyndige snarest muligt og normalt inden 15 hverdage beslutning om, i hvilket omfang udbetalingskravet skønnes begrundet, og hvem der skal betale udgifterne, herunder den sagkyndiges honorar. Voldgiftsinstituttet fastsætter størrelsen af honoraret.

Stk. 5. Beløb, der omfattes af beslutning om udbetaling af stillet sikkerhed, skal udbetales senest 3 hverdage efter, at kontraktsparterne og garanten har fået skriftlig meddelelse om beslutningen.

Stk. 6. Stk. 1 - 5 fratager ikke en kontraktspart muligheden for at indbringe tvisten for voldgiftsretten, jf. § 34.

Bemærkninger til § 33:

Bestemmelsen i § 33, stk. 5, udelukker ikke, at det i tilfælde af beslutning om udbetaling af stillet sikkerhed er muligt at kræve betaling af renter efter renteloven eller parternes aftale fra det oprindelige forfaldstidspunktet for betalingen.

VOLDGIFT

§ 34. Enhver tvist mellem kontraktsparterne, som måtte opstå i forbindelse med nærværende kontraktsforhold, herunder om erstatning for skadegørende handling i forbindelse med serviceydelsens levering, afgøres ved voldgift efter Det Danske Voldgiftsinstituts regler. Voldgiftsrettens afgørelser er endelige.

Stk. 2. Hver kontraktspart udpeger en voldgiftsmand, medens voldgiftsrettens formand udnævnes af Det Danske Voldgiftsinstitut. Såfremt en kontraktspart ikke inden udløbet af den ifølge Voldgiftsinstituttets regler gældende frist har

udpeget en voldgiftsmand, udnævnes også denne af Institutet.

Stk. 3. Hvis en kontraktspart begærer det, suppleres voldgiftsretten med yderligere 2 partsudpegede medlemmer. De dermed forbundne merudgifter fordeles i forbindelse med voldgiftsrettens afgørelse af spørgsmålet om sagsomkostninger. Det kan bestemmes, at de udgifter, der er en følge af rettens supplerung, skal udredes af den kontraktspart, der har rejst krav herom, når voldgiftsretten skønner, at det ikke var tilstrækkeligt begrundet at fremsætte kravet.

Stk. 4. Når nærværende almindelige betingelser gælder i forholdet mellem ordregiveren og flere forskellige leverandører, gælder bestemmelserne i stk. 1-3 også i det indbyrdes forhold mellem de pågældende leverandører.

Bemærkninger til § 34:

Stk. 1 sigter såvel på kontraktlige forhold som på ansvar udenfor kontrakt i forbindelse med arbejdets udførelse. Voldgiftsklausulen gælder "mellem kontraktsparterne" i det konkrete ABSservice-forhold, jf. dog herved § 34, stk. 4.

Af voldgiftsinstitutets regler følger bl.a., at voldgiftsretten har hjemsted i København, medmindre kontraktsparterne har aftalt andet, ligesom der gives nærmere regler for udformning og indgivelse af begæring om voldgift m.v.

Stk. 3 svarer til, hvad der følger af AB 92 § 47, stk. 5.

Stk. 4 svarer til, hvad der følger af AB 92 § 47, stk. 8.

Når ABSservice er vedtaget mellem ordregiveren og de enkelte leverandører, giver bestemmelsen mulighed for, at samtlige kontraktsparters indbyrdes forhold kan omfattes af samme voldgiftsbehandling. Eventuelle underleverandører, som ikke står i noget kontraktforhold til ordregiveren, er *ikke* omfattet af bestemmelsen.

ABS-udvalget har valgt at indsætte en voldgiftsklausul fremfor en bestemmelse, der henviser til behandling ved de almindelige domstole. Dette er gjort efter en afvejning af forskellige hensyn; hensynet til hurtig sagsbehandling, sagkyndighed samt manglende offentliggørelse af kendelsen er vejet tungere end den fraskrivelse af appel samt det øgede omkostningsniveau en voldgiftsag indebærer. En afvejning af de nævnte hensyn på et senere tidspunkt kan dog indebære, at behandling ved domstolene er at foretrække fremfor behandling ved voldgift.

H. Tillægsbestemmelser til ABService

ABService skal som nævnt udgøre et ensartet grundlag for udbud og tilbud på serviceområdet, og samle en række fælles ingredienser, som aftalerne mellem ordregiver og leverandør indeholder, i en fællesaftale («agreed document»). ABService standardbetingelser skal have karakter af en skabelon, der kan fraviges, hvor konkrete forhold tilsiger det og frigøre ressourcer til det specifikke kontraktarbejde.

ABService skal derfor ikke indeholde bestemmelser, som enten ikke er udtryk for et formodet standardønske hos kontraktsparterne, eller regulerer en situation, som kræver visse forudsætninger, som ikke kan forventes at foreligge i den overvejende del af kontrakttilfældene, som ABService skal finde anvendelse på.

Udvalget har imidlertid fundet anledning til at gøre opmærksom på de følgende tillægsbestemmelser, som i særlige situationer eller ved særlige ønsker kan finde anvendelse.

Det bemærkes, at bestemmelserne i §§ a, b og d i særlige tilfælde kan være obligatoriske for en offentlig ordregiver at fastsætte i kontrakten, såfremt der ikke i øvrigt i kontrakten er taget højde for de i bestemmelserne anførte forhold. Der henvises nærmere til rapporten fra arbejdsgruppen vedrørende forvaltningsmæssige forhold.

Det bemærkes endvidere, at der på særlige områder kan gælde lovkrav, som regulerer de hernævnte forhold. Således bestemmer lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, § 43, stk. 2, at når en myndighed overlader opgaver efter lov om en aktiv socialpolitik og lov om social service til andre end offentlige myndigheder, er disse omfattet af reglerne i forvaltningsloven og offentlighedsloven i forhold til den opgave, der udføres.

Det skal understreges, at bestemmelserne i §§ a-e ikke finder anvendelse, medmindre de er udtrykkeligt aftalt, jf. § 1, stk. 3.

PRIVAT BISTAND VED VARETAGELSE AF SAGSOPLYSNING ELLER ANDEN FORBEREDELSE AF SAGER

§ a. Den private leverandør, der efter aftale med en offentlig myndighed varetager sagsoplysning eller anden sagsforberedelse til brug for myndighedens afgørelse af forvaltningssager, skal videregive enhver oplysning, som den private leverandør i den forbindelse har indhentet eller modtaget, og som er af betydning for myndighedens afgørelse af sagen.

Stk. 2. Såfremt den private leverandør mundtligt modtager oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, eller på anden måde bliver bekendt med sådanne oplysninger, skal leverandøren gøre notat om indholdet af oplysningerne. Dette gælder dog ikke, såfremt oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.

Bemærkninger til § a:

En offentlig myndighed kan i et vist omfang lade private varetage sagsoplysning eller anden sagsforberedelse til brug for myndighedens afgørelse af konkrete sager.

Det er i så fald udgangspunktet, at sagens parter skal stilles retssikkerhedsmæssigt på samme måde, som hvis myndigheden selv eller andre offentlige myndighed varetog eller bistod med sagsoplysning m.v. Heraf følger, at myndigheden skal sikre sig, at samtlige oplysninger af betydning for sagen, som den private har indhentet eller modtaget, videregives til myndigheden, således at de kan indgå i grundlaget for myndighedens afgørelse. En sådan videregivelse er dels en forudsætning for, at myndigheden som forudsat i officialprincippet selv kan kontrollere, at de fornødne oplysninger foreligger, dels en forudsætning for, at myndigheden kan sikre sig, at partshøring og aktindsigt foretages i overensstemmelse med de almindelige bestemmelser herom. Det bemærkes i den sammenhæng, at en beslutning om, hvorvidt der skal gives aktindsigt, er en afgørelsessag i forvaltningslovens forstand, og at denne beslutning derfor skal træffes af den offentlige myndighed.

Pligten til at videregive oplysninger omfatter såvel skriftlige oplysninger som oplysninger, som den private har modtaget mundtligt i forbindelse med sagsoplysningen, og som er af betydning for sagen. Dette indebærer, at det må sikres, at den private – i samme omfang som den offentlige myndighed efter offentlighedslovens § 6 – har pligt til at gøre notat om oplysninger, som den private modtager mundtligt vedrørende sagens faktiske omstændigheder, og som er af betydning for sagens afgørelse. Det er på denne baggrund i stk. 2 fastsat, at den private har pligt til at gøre notat om sådanne oplysninger, som modtages mundtligt.

Det bemærkes, at det i et vist omfang må bero på et skøn, om den private leverandør skal gøre notat om en mundtligt modtaget oplysning. I tvivlstilfælde må den private leverandør rette henvendelse til den ordregivende offentlige myndighed.

Det kan om bestemmelsens anvendelsesområde anføres, at bestemmelsen for det første tager sigte på tilfælde, hvor den private varetager den sagsforberedelse, der går forud for myndighedens udstedelse af selve forvaltningsakten. Dette kan eksempelvis være indsamling af oplysninger (som f.eks. målinger og beregninger), udarbejdelse af udkast til lokalplaner og udarbejdelse af konsulentrapporter til brug for myndighedens beslutninger og afgørelser af enkeltsager. Bestemmelsen tager for det andet sigte på tilfælde, hvor den private varetager overvågning eller tilsyn med, at borgerne overholder gældende regler eller betingelser knyttet til konkrete tilladelser o.lign. Dette kan eksempelvis være et privat laboratorium, der foretager undersøgelse af vandprøver, levnedsmidler m.v., og hvor beslutningen om, hvilken reaktion overvågningen bør føre til, henhører under myndigheden.

Bestemmelsen vil derimod ikke være relevant i tilfælde, hvor den private alene varetager faktisk forvaltningsvirksomhed som f.eks. undervisning eller pleje- og pasningsopgaver. I sådanne tilfælde vil den private varetagelse af opgaven ikke ske med henblik på, at den ordregivende myndighed senere træffer afgørelse i sagen.

Bestemmelsen foreslås derfor alene medtaget som supplement til ABSERVICE, således at den kan indsættes i de tilfælde, hvor det i overensstemmelse med ovenstående er relevant at anvende bestemmelsen.

Ved siden af bestemmelsen gælder der efter lov om social service en underrettningsforpligtelse for enkeltpersoner i tilfælde, hvor særlige persongrupper har særlige behov.

Det bemærkes, at reglerne i lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger (persondata-loven) skal iagttages af offentlige myndigheder og private virksomheder, i det omfang der foretages behandling, herunder videregivelse, af personoplysninger inden for lovens anvendelsesområde. For så vidt angår videregivelse af personoplysninger gælder reglerne i persondataloven ikke kun for private virksomheders videregivelse af oplysninger til offentlige myndigheder. Lovens regler skal tillige iagttages i de situationer, hvor en offentlig myndighed i forbindelse med udbud og udlicitering videregiver oplysninger til en privat virksomhed.

SAGLIGHED M.V. I OPGAVEVARETAGELSEN

§ b. Den private leverandør har pligt til ved levering af ydelsen at overholde de almindelige forvaltningsretlige retsgrundsætninger, der gælder for offentlige myndigheder, herunder retsgrundsætningerne om saglighed og lighed i forvaltningen.

Bemærkninger til § b:

En offentlig myndighed, der overlader varetagelsen af en af myndighedens opgaver til en privat, har fortsat ansvaret for, at lovgivningens krav til opgavens varetagelse opfyldes, herunder sådanne krav der følger af almindelige forvaltningsretlige retsgrundsætninger om saglighed og lighed. Myndigheden vil sædvanligvis sikre dette ved i selve aftalen i en meget præcis form at fastsætte, hvilke ydelser der skal leveres af den private, f.eks. således at den private skal levere en bestemt ydelse til alle, eller f.eks. således at den private alene skal levere ydelsen til dem, der betaler en nærmere bestemt pris eller på anden måde opfylder bestemte kriterier.

Der vil derfor ikke – eller kun i mindre grad – tilkomme den private leverandør et skøn med hensyn til, hvordan og i hvilken form ydelsen skal leveres til kommunens borgere. Det vil derfor være udgangspunktet, at en privat, der udfører opgaven i overensstemmelse med aftalen, dermed også vil opfylde de lovgivningsmæssige krav og kravene om saglighed og lighed, som gælder for den offentlige myndighed. Af denne grund vil det almindeligvis ikke være nødvendigt at fastsætte krav om saglighed og lighed ved levering af ydelsen, udover hvad der allerede følger af aftalens fastlæggelse af ydelsens levering.

Såfremt aftalen ikke præcist fastsætter ydelsens indhold og betingelserne for levering, kan der forekomme tilfælde, hvor den offentlige myndighed – ud fra en forvaltningsretlig synsvinkel – har behov for inden for aftalens rammer at kunne pålægge den private leverandør retningslinier for ydelsens levering for dermed at sikre, at der ikke sker usaglig forskelsbehandling.

Bestemmelsen får dermed den funktion, at den offentlige myndighed kan sikre, at den private leverandør ikke leverer ydelsen i strid med de forvaltningsretlige retsgrundsætninger, som gælder for myndighedens opgavevaretagelse.

INHABILITET

§ c. Leverandøren har pligt til at sikre, at ingen, der er inhabil i forhold til varetagelsen af den overdragne opgave eller dele heraf, deltager i varetagelsen af opgaven eller de dele af opgaven, den pågældende er inhabil i forhold til, jf. herved især forvaltningslovens §§ 3-6.

Stk. 2. Leverandøren skal snarest underrette myndigheden, såfremt der foreligger forhold, som vil være egnede til at begrunde, at leverandøren eller en anden, som for leverandøren deltager i varetagelsen af den overdragne opgave eller en del heraf, er inhabil i forhold til den pågældende opgave eller dele heraf.

Bemærkninger til § c:

Forvaltningslovens regler om inhabilitet gælder for enhver, der medvirker ved behandlingen af de af forvaltningsloven omfattede afgørelsessager.

Spørgsmålet om, hvorvidt lovens inhabilitetsregler omfatter private, der efter aftale med myndigheden deltager i behandlingen af sagen ved eksempelvis at rådgive den offentlige myndighed eller i øvrigt varetage sagsoplysende eller sagsforberedende virksomhed, kan give anledning til tvivl.

Bestemmelsen har dermed til formål at sikre, at ingen, der er inhabil i forhold til en bestemt sag, deltager i behandlingen af sagen, uanset om den private leverandør kan antages at være omfattet af forvaltningsloven.

Det er en forudsætning, at den pågældendes funktioner i forbindelse med sagsbehandlingen er af en sådan art, at der faktisk består en mulighed for, at vedkommende kan øve indflydelse på afgørelsen. Det er derimod ikke en betingelse, at den pågældende formelt træffer afgørelse i sagen.

Spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger inhabilitet for private, må afgøres efter især forvaltningslovens regler herom, og det følger af forvaltningsloven, at spørgsmålet skal afgøres af den pågældende forvaltningsmyndighed. Med henblik på at sikre, at myndigheden er opmærksom på et eventuelt habilitetsproblem følger det af forvaltningsloven, at der er pligt for muligt inhabile til at gøre sin foresatte inden for myndigheden opmærksom på forholdet.

Denne pligt til at underrette den pågældende forvaltningsmyndighed må også antages at gælde private, såfremt den private kan antages at være omfattet af forvaltningslovens inhabilitetsregler. Under hensyn til den usikkerhed, der kan herske herom, er det fundet hensigtsmæssigt at indsætte en bestemmelse om, at den private, der deltager i behandlingen af sagen, skal rette henvendelse til den pågældende myndighed vedrørende spørgsmål om inhabilitet.

Bestemmelsen vil i øvrigt have samme anvendelsesområde som bestemmelsen vedrørende privat bistand til varetagelse af sagsoplysning eller anden forberedelse af sager.

TAVSHEDSPLIGT

§ d. Leverandøren og dennes medarbejdere er undergivet tavshedspligt efter straffelovens § 152a, jfr. § 152.

Bemærkninger til § d:

Det følger af straffelovens § 152a, jf. § 152, at private, der udfører opgaver efter aftale med en offentlig myndighed, er pålagt tavshedspligt med hensyn til fortrolige oplysninger, som den private bliver bekendt med gennem løsningen af opgaven. Denne tavshedspligt er af samme omfang som den tavshedspligt, der gælder for offentligt ansatte efter forvaltningslovens § 27.

Bestemmelsen har derfor hovedsageligt til formål at gøre opmærksom på og indskærpe, at den private, der i forbindelse med udførelse af opgaven kommer i besiddelse af fortrolige oplysninger, er undergivet tavshedspligt.

Bestemmelsen vil være relevant at indsætte i aftaler, hvor den private kommer i besiddelse af fortrolige oplysninger.

GODTGØRELSE FOR EKSTRAORDINÆRE PRISSTIGNINGER

§ e. Der kan ydes leverandøren godtgørelse for ekstraordinære prisstigninger på et materiale, som i færdig form eller på sædvanlig måde indgår i arbejdet, eller på brændstof, der direkte benyttes til arbejdet.

Stk. 2. Godtgørelse omfatter den prisstigning, der overstiger 10 % af prisen på tilbudsdagen. Til denne procentsats lægges 0,5 for hver hele måned, der er forløbet mellem tilbudsdagen og indkøbstidspunktet.

Stk. 3. Det er en betingelse for at kunne opnå godtgørelse, at summen af de

beregnete godtgørelsesbeløb for en periode udgør mindst 0,5 % af prisen for ydelsen i samme periode.

Bemærkninger til § e:

Priser og prisstigninger, der indgår som grundlag for godtgørelse, skal være generelt forekommende. De skal fremgå af officielt prismateriale eller i mangel heraf kunne dokumenteres på anden måde.

Kapitel 4. anbefalinger fra arbejdsgrupper under ABS-udvalget

Som anført i kapitel 1 skal ABSservice udgøre et ensartet grundlag for udbud og tilbud på serviceområdet, og samle en række fælles ingredienser, som aftalerne mellem ordregiver og leverandør indeholder i en fællesaftale («agreed document»). ABSservice skal således være et neutralt, standardiseret aftalegrundlag til brug for ordregivere og leverandører af serviceydelser, således at henvisning til standardbetingelser kan frigøre ressourcer til det specifikke kontraktarbejde. ABSservice skal have karakter af en skabelon, der kan fraviges, hvor konkrete forhold tilsiger det.

Ud fra disse betragtninger om ABSservices karakter har udvalget fundet, at flere af de forslag fra arbejdsgrupperne, som ikke kunne indgå i ABSservice, i stedet kunne indgå som tillægsbestemmelser hertil, som særligt skal vedtages for at finde anvendelse mellem kontraktsparterne.

Disse tillægsbestemmelser gælder kun, når kontraktsparterne udtrykkeligt har vedtaget en eller flere af disse bestemmelser.

Baggrunden herfor er, at de arbejdsgrupper, som blev nedsat til behandling af særlige emner, fremkom med anbefalinger, som ikke alle kan indarbejdes i ABSservice, idet bestemmelserne enten ikke er udtryk for et formodet standardønske hos kontraktsparterne, eller regulerer en situation, som kræver visse forudsætninger, som ikke kan forventes at foreligge i den overvejende del af kontrakttilfældene, som ABSservice skal finde anvendelse på.

Udvalget har herudover gjort sig overvejelser om, hvorvidt det ville være hensigtsmæssigt at udarbejde checklister til ABSservice, som nærmere beskrev kvalitetskrav vedr. fx miljø, arbejdsmiljø og sundhed, således at alle relevante forhold er oplyst og beskrevet i forbindelse med kontraktens indgåelse. Der ville imidlertid blive tale om et ganske stort stykke arbejde på grund af serviceydelsernes mange og meget forskellige karakter, der ikke umiddelbart lå indenfor dette udvalgs kommissorium. Endvidere er Beskæftigelsesministeriet ved at udarbejde branchespecifikke checklister vedrørende arbejdsmiljø inden for 4 brancher/områder, hvor der særligt hyppigt udliciteres, jf. ovenfor punkt 1.5.

ARBEJDSGRUPPEN VEDRØRENDE FORVALTNINGSMÆSSIGE FORHOLD

Arbejdsgruppen har dels foreslået nogle bestemmelser om nogle forvaltningsmæssige spørgsmål, som den offentlige myndighed har en almindelig forvaltningsretlig pligt til at medtage i kontrakten med den private leverandør, dels foreslået nogle supplerende forvaltningsmæssige bestemmelser, som den offentlige myndighed har mulighed for at tage med i kontrakten, såfremt den ønsker det.

Arbejdsgruppens anbefalinger fremgår af arbejdsgruppens rapport side 85 ff. I ABService er som § 12 og 13 optaget bestemmelser om videregivelse af oplysninger fra den private leverandør til den ordregivende offentlige myndighed samt om videresendelse af klager.

Arbejdsgruppens rapport indeholder følgende forslag, som er optaget i ABServices tillægsbestemmelser:

Forslag om en pligt til videregivelse af enhver oplysning som er af betydning for den offentlige ordregivers afgørelse af en forvaltningssag. Bestemmelsen skal ind sættes, såfremt leverandøren varetager sagsoplysning eller anden sagsforberedelse til brug for den offentlige ordregivers afgørelse af forvaltningssager. Bestemmelsen er optaget som § a.

Forslag om en klausul, hvorefter leverandøren har pligt til at overholde de almindelige forvaltningsretlige retsgrundsætninger. Forslaget finder anvendelse i tilfælde, hvor servicekontrakten ikke præcist beskriver ydelsens indhold og betingelserne for levering. Bestemmelsen er optaget som § b.

Forslag til en klausul om inhabilitet. Bestemmelsen finder anvendelse i tilfælde, hvor servicekontrakten vedrører sagsforberedelse og andre tilfælde, hvor det er relevant at sikre, at der ikke i opgavevaretagelsen medvirker inhabile personer. Bestemmelsen er optaget som § c.

Forslag til en bestemmelse om tavshedspligt for de tilfælde, hvor den private leverandør i forbindelse med udførelsen af en opgave kommer i besiddelse af fortrolige oplysninger. Bestemmelsen er optaget som § d.

ARBEJDSGRUPPEN VEDRØRENDE MILJØ, ARBEJDSMILJØ OG SUNDHED

En række anbefalinger fra arbejdsgruppen er indarbejdet i ABService på følgende steder: I § 7, stk. 2, hvorefter opgaven skal udføres i overensstemmelse med gældende miljø-, arbejdsmiljø-, sundheds- og sikkerhedsforeskrifter, og alle oplysninger af relevans herfor skal oplyses, i § 9, stk. 1, hvorefter nye lovkrav eller ændret offentlig regulering begrundes ret til ændringer, samt i § 11, hvorefter ordregiveren kan føre kontrol med bl.a. miljø, arbejdsmiljø og sundhed. Manglende overholdelse af disse krav indebærer misligholdelse, jf. § 17. Endvidere er pligten til at samordne foranstaltninger på sikkerheds- og sundhedsområdet fremhævet i bemærkningerne til § 7. Kravet herom følger af arbejdsmiljølovens § 20 samt bekendtgørelse nr. 10 af 6. januar 2000 om virksomhedernes sikkerheds- og sundhedsarbejde §§ 30 og 31, og bekendtgørelse nr. 867 af 13. oktober 1994 om arbejdets udførelse med senere ændringer.

ARBEJDSGRUPPEN VEDR. MEDARBEJDERFORHOLD

Arbejdsgruppens anbefalinger har resulteret i § 31, som sikrer, at de berørte medarbejdere informeres om arbejdsgiverskift, som fremhæver parternes gensidige loyale oplysningspligt om bl.a. forpligtelser efter overenskomst i forbindelse med arbejdsgiverskift, og som sikrer, at ordregiveren modtager oplysninger om medarbejderforhold til brug for fornyet udbud. Endvidere omtaler bemærkningerne muligheder i situationer, hvor der er tvivl om anvendelse af lov om virksomheds-overdragelse.

Det var været overvejet, om der i ABService burde optages tillægsbestemmelser om, at løn- og ansættelsesforholdene for de medarbejdere, der overføres i henhold til bilag herom, ikke må forringes i hele kontraktperioden og tillægsbestemmelser om udlån af tjenestemænd, idet det i en række tilfælde kan konstateres, at der i dag indgås udlånsaftaler for tjenestemandsansatte. Udvalget har imidlertid afstået herfra, idet bestemmelserne efter udvalgets opfattelse bedst fastsættes i forbindelse med den individuelle aftale.

Det kræver mange ressourcer at udlicitere serviceydelser, blandt andet på grund af et komplekst og omfattende kontraktsarbejde forud for hver enkelt udlicitering.

ABService er et sæt standardbetingelser, parterne kan henvise til ved udlicitering. Det betyder, at der med ABService vil blive frigivet ressourcer til at sætte fokus på kvaliteten og rammerne for den enkelte serviceydelse.

ABService er således et praktisk redskab, der i sidste ende vil betyde bedre udlicitering.